

ONLARIN
HİKAYESİ

KALP ATLASI

İzledi kalplerini keşfe çıkınlarmı
İzayından İkiyöneler

ŞEMSETTİN YAPAR

KALP ATLASI

Onların Hikâyesi

Şemsettin Yapar

Şemsettin Yapar

24 Ağustos 1971'de Mersin'in Çamlıyayla ilçesinde doğdu. İlköğretimi burada tamamladı. Eğitim hayatının sonraki altı yılı Antalya Aksu Öğretmen Lisesi'nde geçti. İlk yazı denemelerine lise yıllarında başladı. Lise eğitiminden sonra; İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü kazandı. Üniversite eğitimi sırasında yazma uğraşına daha bir ağırlık verdi.

Üniversiteden sonra sırasıyla; Aydın, Erzurum, İstanbul ve Konya'da öğretmenlik ve yöneticilik yaptı. Zaman gazetesinde; A. Erdem Sözeri, müstear adıyla, bir yıl kadar, dil yanlışlarını konu alan yazılar yazdı. Sınavlara hazırlık alanında çeşitli eserler yayımladı. Yayımlanan son eseri "Koçaklamalar"dır. (2005-Ötüken)

Yapar; şimdilerde hikâye, roman, destan gibi türler üzerinde çalışıyor. Yazar, evli ve dört çocuk babasıdır.

Yayımlanmış eserleri:

Gönül Atölyesi

KALP ATLASI

Onların Hikâyesi

Şemsettin Yapar

KALP ATLASI
Onların Hikâyesi

Copyright © Sütun Yayınları, 2011

*Bu eserin tüm yayın hakları Işık Yayıncılık Tic. A.Ş.'ye aittir.
Eserde yer alan metin ve resimlerin Işık Yayıncılık Tic. A.Ş.'nin önceden
yazılı izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt
sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.*

Editör
Kalender YILDIZ

Kapak
Engin ÇİFTÇİ

Sayfa Düzeni
Ahmet KAHRAMANOĞLU

ISBN
978-975-9089-83-2

Yayın Numarası
77

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan Matbaası
Sarıncı Yolu Üzeri No: 7 Gazimirmir/İZMİR
Tel: (0232) 252 20 96
Ocak 2011

Genel Dağıtım
Gökkuşağı Pazarlama ve Dağıtım
Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31 Tek-Er İş Merkezi
Mahmutbey/İSTANBUL
Tel: (0212) 410 50 60 Faks: (0212) 445 84 64

Sütun Yayınları
Bulgurlu Mahallesi Bağcılar Caddesi No: 1
34696 Üsküdar/İSTANBUL
Tel: (0216) 522 11 44 Faks: (0216) 522 11 78
www.sutunyayinlari.com

İçindekiler

7	Sabır taşı
13	Al götür
17	Çerçevedeki resim
23	Bekçi köpeği
29	Sen buralı değilsin
31	Şeytanı gördüm
37	Tepsideki film
41	Ana bizim nemiz eksik?
49	Mahur saz semaisi
53	Sayar mı hiç
57	O eller
61	Kelebeğin kanat sesi
67	Talibin aşkı
73	Pınar nerede
75	Sarayburnu
81	Sürahi
85	Yolculuk devam ediyor

Sabır taşı

Kızıl temmuz sıcağının bezdirdiği sokaklar, kaldırımlar, duvarlar, evler, ağaçlar bir miktar serin geçen gecenin ardından yine zorlu bir güne hazırlanıyor. Yine güneş her şey üzerindeki ceberut hâkimiyetini gösterecek, her bir şey, omzunda bir ağır yük varmış gibi yaşayacak günü.

Yaz ayları böyledir, kış gibi anlayışlı değildir. Sıcak, nem, bunaltı, bezginlik; değirmen taşı gibi biner adamın sırtına; omuzlarından inmek istemez gündüz vakti kimse-nin. İkinci sonunda eh hadi işte biraz yorulmuş mudur nedir, insanlar gözünü açar gibi olur, kendilerine gelir.

Ağırbaşlı sabah serinliği, kıpırtısız gece molasını, gri gölgeler ile kuşluk vaktinin insanın suratını alev gibi yalayan güneşi arasında bir yerlere bağlıyor. Saat sekiz gibi. Evde uyanık olan yalnız benim. Gece geç yattılar annem, abim, babam. Balkonda uykumun arasında çit çit çekirdek çitlediler. Salondaki televizyonu balkona çıkarıp film seyrettiler.

Kapı çalındı. Bu sabah vakti kim ola ki? Baktım postacı gidiyor. Birkaç zarf bırakmış. Acaba geldi mi? Evet evet tam da o zarfı tutuyorum şimdi. Aman ne heyecanlı bir durum öyle! İçindeki kâğıdı yırtma korkusuyla zarfı hemen açma telaşı arasında pür heyecan ulaştım sonuç belgesine. Aklımdan senaryolar film şeridi gibi kaydıka kayıyordu. İçinde beni üzecek bir haber de olabilirdi havalara

uçuracak bir bilgi de... Katlarını açtım. Olaylar sanki ağır çekimde ilerliyordu. Harflerinin yarısı silik yarısı okunaklı bir yazı vardı işte orada. Cümlelerin son kelimesi kazandınız diye bitiyordu. Çözdüğüm sorularda sondaki kelimeleri hep karıştırır, olumsuzu olumlu okurdum, yine öyle olmasın diye yeniden, bir daha, tekrar tekrar, döne döne baktım da baktım, tastamam “kazandınız” diyordu. Kazandınız’ın önünde ise “Selçuk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü” yanıp yanıp sönüyordu. Sevincimi, hayretimi daha dün gibi hatırlarım. Sıpalara gibi bir o yana bir bu yana zıplayıp duruyordum sevincimden. Patırtıma annem pürtelâş koştı geldi. Mutlu haberi duyunca yüzüne yayvan bir gülümseme yayıldı, uykusuz gözleri daha da kısıldı.

Sonuç belgesini masanın üstünde özenle sakladığım diplomamın yanına koydum. Diplomamın kenarı zincir gibi halkalı nakışlarla bezeliydi. Halkalar, kıvrım kıvrım çerçevelemişti yazıları. Perdenin nakışı saç örgüsü gibi birbirinin içine gire çıka dolana kıvrıla zincir gibi aşağıya doğru akıyordu. Kahvaltıya kadar bu zincirin halkalarına daldım çıktım kulaçladım hayalleri. Konya’ya gidecektim. Aman Allah’ım ben de bir abi olacaktım ha! Mahallenin haytası Engin bir üniversiteli abi oldu ha? İnanılır gibi değil.

Babam sonuca nasıl tepki verecek acaba? Sevindiğini belli edemez ki! Azarlar gibi sever sağolasıca. Sonunda kahvaltıya kalktı hepsi. Hepsi de bir bir öğrendi benim üniversiteyi, o büyülü dünyayı kazandığını.

Babam: “Kedi kedi olalı bir fare tuttu. Bakalım sonu nasıl olacak. Bitirip de diplomanı almadan inanmam senin öğretmen olacağına hayırsız! Valla inanmam! Zorla mı yahu!” dedi. Keyifliydi. Bu cümleler babamın dilinde “Aferin yavrum. Bu habere çok sevindim. Yıllar su gibi geçer de diplomanı eline alır, bir meslek sahibi olursun.” anlamına geliyordu.

Aksi abim haberi duyunca “Haddi bea!” dedi ilkin. Gerçek olduğunu öğrenince “Senden öğretmen olursa ben de milletvekiliyim, cumhurbaşkanıyım arkadaş! Millet sana güvenip de çocuk teslim edemez eline. Kurttan çoban olur mu hiç! Peeeah!” diye söylendi, homurdandı.

Ev ahalsinin sözlü sınavında, kazandığım yer ünitesi iyi geçti ama iş kalacağım yer konusuna gelince babamın sesinin tonu değişti. Yüzünün hatları gerginleşti. Yüzünde kara bulutlar belirdi. Büyüyen gözlerinin içine gömüldüm gittim. Kırmızı damarlı koca iki yuvarlak, iç içe kocaman iki halka...

“Ne demek evlerde kalacam. Basbayağı yurda yazılacaksn.”

Boğazımda bir yumruk... Ne ileri ne geri... Yutkuna-mıyorum. Nefes alamıyorum. Boğulacak gibiyim. Diren-meye çalışıyorum.

“Ben oğlumu olur olmadık her yere bırakmam öyle!”

Sesim, içime başka biri saklanmış da o konuşuyormuş gibi, kendi sesimden uzak, kısık, boğuk çıkıyor:

“Onlar, her yer mi baba?”

Nasıl olur da Ekrem abilerin durumunu görmez. Batıklık içindeki menekşe ocağı gibi tertemiz kalan insanlar bunlar. Kendi de takdir ederdi düne kadar. Çevrelerine hayırlı işler yapıyorlar. Maşallah delikanlılara. Bu memle-kette bir şeyler olacaksa bunlar yapacak, bunlar düzelterek kötü gidişi demez miydi ikide bir? Ne oldu şimdi? Hikaye miydi hepsi?

Deminki iki küçük halka, koca iki gezegen gibi dönü-yor gözlerimin önünde... Döndükçe başımı döndürüyor:

“Bu dünya böyle gelmiş böyle gider. Sen mi düzelter-ceksin âlemi?”

Boğazımdaki yumruk gırtlığıma kök saldı sanki. Ne

yukarı ne aşağı... Cevap da veremiyorum. Ekrem Abi'ler gibi üniversitelilerle birlikte tertemiz evlerde kalmak bir ideal olmuştu benim için. Ama önüme en büyük engel babam çıkmıştı şimdi de. "Sen mi düzelteceksin dünyayı?" diyor başka bir şey demiyordu adam. İç odaya koştum. Yatağın üstüne attım kendimi. Filmlerdeki gibi ağladım ağladım. İçimden kalp atışı gibi tekrarlıyordum: İnsanlar hemen düzelmez, sabır lazım sabır! İnsanlar hemen düzelmez, sabır lazım sabır! İnsanlar hemen düzelmez, sabır lazım sabır! Sabır, sabır, sabır...

O gün üstüme daha gelmedi. Kayıt için yola çıkana kadar aramız limoni idi. Babamı hiç mi hiç kırmak istemedim; ama mutlaka arkadaşlarla birlikte evde kalmam gerektiğini düşünüyordum. Bu benim idealim haline gelmişti sanki. Çünkü durum kötüydü. Ortalıkta cayır cayır bir yangın vardı; ama yananlar yandıklarının farkında değildi. İnsan olan, yanana yardım ederdi. Ben de insandım ve ben de yangına su taşıyacaktım. Bilmeyene imanı öğretecektim. Anlamamışa gerçekleri anlatacaktım.

Helalleşirken, "Yeni bir yere vardığında ilkin oranın manevi bekçilerini ziyaret et." dedi Ekrem Abi. "Bu hocamdan bana bir tavsiyedir. Benden de sana bir tavsiye olsun."

Geçmiş gün, yedi sekiz saatlik bir otobüs yolculuğu... Konya'ya vardığımda eşyama emanete verip Mevlana türbesinde aldım soluğu.

Müzeye herkes gibi ayakkabı üzerine mavi bir galoş takarak girdim. Bu naylon bir galoş değil de sanki Bin Bir Gece Masalları'ndan fırlamış gelmiş, uçan sırmalı bir halıydı, beni başka âlemlere götürdü gitti içeride. Manevi atmosfer müthişti. Ortam beni sıcak çay bardağının içindeki şeker gibi eritti, akıttı, yok etti. Derinden gelen ney sesi kulağımdan girdi gönlüme sızdı. Benliğimi saydamlaştırdı.

Mevlana hazretlerinin sandukasının önünde yürekten

bir fatiha okudum. Bu fatihanın o yüce ruha mı günahkâr kendime mi olduğunu kestiremedim.

Burada dünyamızdan çok uzakta, başka âlemlerde yaşamış bir medeniyetin inanılmaz eşyaları sergileniyor gibiydi. Sol yanıma döndüğümde yukarıdan aşağıya sarkan ilginç bir işlemeye gözüm takıldı. Mermerden yapılmış gibiydi. Asılı olduğu yerden aşağıya halkaları beyaz, kocaman bir zincir sarkıyordu. Evet evet mermerden oyulmuştu bu zincir. Zincir aşağıda bir küreye bağlanıyordu. Bu da mermer bir küreydi. Taştan bir kanaviçe gibiydi. İlginç bir durumdu. Mermer, tereyağı gibi işlenmişti. Merdivene oturmuş ve gelen geçene açıklamalar yapan orta yaşlı görevliye danıştım:

“Bu nedir acaba?”

“Sabır taşı...”

“Nasıl yani?”

“Eskiden insanlar kendilerini eğitmek için nefsin aceleciliğini yenmek için bir anlamda nefsi terbiye etmek için kendilerine böyle işler bulurlarmış. Taşa şekil verirken kendine ruhuna şekil vermiş insan. Sabretmeyi öğrenmiş. Mesela yukarıdaki taş yekpare mermerden yapılmıştır. Zincir halkaları, alttaki yuvarlak mermer topuz, onun altındaki halkalar hep tek parça mermerdendir. Hatta kafes gibi işlenmiş yuvarlağın içinde bir mermer top daha vardır ki o da işlemelidir. İçteki küçük topu da görüyor musun?”

Anlattıkları karşısında ürpermiştim.

“Bunu bir adam kaç senede bitirir ki?”

Etrafıma birkaç kişi toplanmıştı. Adam alışkanlığın aleladedeliği içinde anlatıyordu. Şimdi insanlık kültür tarihi kalıntılarının nadir örneklerinden birinin karşısında duruyordum: Sabır taşı. Bu derece ince düşünceli atalarımın gurur duyduğum şimdi bir kez daha. Bu kültürün çocuğu olmakla kıvandım.

“Bir adam bir ömürde bitiremez çoğunlukla. Yarım kalan sabır taşını oğlu devam ettirir. Belki ancak torunu tamamlar.”

Adam anlattıkça içimde bir yerlerde bir fırtına kabardı, kabardı, tüm benliğimi sardı. Sanki bedenim safi ruha kesmişti. Bu ne sabır! Bu ne irade! Şimdinin derinliksiz, kolaycı insanına ne kadar uzak bir medeniyet bu! Atalarımın ruhlarını eğitmekte, nefislerine şekil vermekte kullandıkları bu yönteme vurulmuştum. Kendimi bir şeyler mırıldanırken buldum:

“Sabır taşı diye sen de kaya gibi sert nefsin kes, biç, yont, oy, işle!”

O günden sonra nefsim mermer, ben de bir taş ustası, ruhuma şekil vermekle uğraşıyorum.

Al götür

Azarlar mıydı? Belki de... Nasıl bir cümle kurmalıydım? Nasıl?

Hava donduruyordu. Burunları, kulakları kızartıyor, morartıyordu. Güneş buralara belki de bir haftadır uğramamıştı. Çukurlara yayılan sular üşümüş, omuzlarının içine göçen adamlar gibi kendi içine çekilmişti. Üstleri cam kırıklarına özenen çizikli kesikli buzlarla kaplıydı. Ortalık buza kesmişti. Sıkı giyinmişim ama kabanın altından, boğazından, düğme aralıklarından zorlayan arsız esinti beni titretmeye yetiyordu. Havayı doğrudan içime çekmemek için avucumda ısıtıyor öyle nefes alıyordum.

Kurban bayramının ilk günüydü ve ben deli danalar gibi dolanıyordum. Kendime görev bilmişim insanlara yüz eğmeyi, bağışlanan o ağır, yaş, tüylü, kanlı, pis yün yumağını nezih bir nesne, bir elbise, katlanmış kaşmir bir palto gibi taşımayı... Üşüyordum ama mutluydum. Zordu ama bunu isteyerek yapıyordum. Şu anda haydi sen evine yollan deseler bana çok ağır gelirdi. Topladığımız postları satacak ve evimizdeki iki yoksul arkadaşın okul harcını karşılayacaktık.

Geçen sene topladığı derilerle ihtiyaç sahibi öğrencilere bir ev kiralayıp içini de döşeyen bakkal, manav ve işçileri duyunca bu işi başarabileceğimize inandık. Neden

olmasını ki? Neden olmasını. Çıkardı, yüreği yufka hayır sahipleri ve alın götürün derlerdi şu deriyi.

İlk defa birinden hayrına bir şey isteyecektim. Bu iş ne zorluymuş öyle! Adamın boğazına bir yumruk oturuyor. Kendi sesini tanıyamıyor insan, boğuk çıkıyor kelimeler. Cümleler bir kuyunun dibinden geliyor gibi.

Oturduğumuz mahalleden epeyi uzaklaşmıştım. Evlerin arasındaki arsada belki on ayrı yerde kurban kesiliyordu. O zamanlar açıkta kurban kesmek yasaklanmamıştı daha.

Tarlaya doğru yaklaştım. Bu yandaki adam, yüzmüş de asmış koyunu bacaklarından üçayaklı demire. Nah orda duruyor bizim deri. Konuşmadan derdimiz anlaşılmazdı. Yaklaştım.

Nasıl bir cümle kurmalıydım? Yutkundum.

Derinizi fakir öğrenciler için verebilir misiniz? Başka yere söz vermediyseniz... Yok, öyle değil. Selam vererek başlamalı. Selamün aleyküm abi, kolay gelsin! Ya da merhaba mı demeli yürekten? Merhaba amca! Kolay gelsin! Eline sağlık, sen mi yüzdün koca hayvanı? Bravo be amca, yaman kasapmışsın yani! Derisini diyecektim, hayvanın, eğer söz vermediyseniz başka bir yere... Yani... Fakir arkadaşların okul harcı için şey edecektik sizden... İsteyecektik yani!

Acaba nasıl karşılayacaktı. Ya terslerse! Ya bön bön bakar da bişeycik demezse! Ortalıkta kalır mıyım şap gibi! Delikanlılığı çizdirir miyiz? Eeee! Çizdirirsek çizdirelim façayı. Ucunda ölüm yok ya şunun!

Tam o sıra elinde bıçağıyla bana baktı. Yüzüm allak bullak yakalandım. Gözlerinde, işine yoğunlaşmış insanların durgunluğu, donukluğu vardı.

Gözbebeklerim, istemedim, sağda duran yüzülmüş, katlanmış kirli sarı deriye gitti. Tüyleri yer yer pıtraklıydı. Dikenlerin üstüne öylece bırakılıvermişti. Yeniden baktım adama.

O da bakışlarını çevirdi deriye. Demin derleyip topla-yıp tuzladığı koyun derisi orada duruyordu. Gözü yeniden gözlerimdeydi.

Donuk bilyelerde bir ışıltı sezdim. Gözbebekleri can-dan bakmaya başladı.

Bi daha pıtraklı posttan yana baktım. Ne de güzel du-ruyordu orada. İşte öylece duruyordu.

Yutkundum. Adama dönüp merhaba diyecek oldum. Merhabanın me'si boğazım sıkılıyormuş gibi, derinden dö-külüverdi ayaklarımın dibine. Sesim adama ulaşacak kadar güçlü değildi. Merhabamdan ürperdim.

Bu kez yüzünde de belli belirsiz mülayimlikler yaka-ladım. İşte bıyıklarının üstündeki çizgi basbayağı dostane kıvrılıyor. Kaşları sanki yardımsever bir kalbin bayrağı gibi kıvrımlanmış. Ya gözleri? Gözleriyle “Al götür, senin olsun!” işareti yaptı sanki. Şaşırmıştım. Sahiden öyle mi demek istemişti?

Hayretle baktım. Kalbim gümlenmeye başladı. Evet gü-lümsüyordu. Kafasını evet demeye salladı. Evet, sahiden al götür diyordu be yahu!

Kaptığım gibi koltuğumun altına sıkıştırdım. Gülümse-yerek “Allah hayrını kabul etsin” dedim. Dedim amma duyu-rabildim mi bilmiyorum. Gerisingeri döndüm, uçar gibi yü-rümeye başladım. Koltuğumun altındaki sıcacık deriyi biraz daha sıkıştırdım kendime, içime doğru bastırdım.

Bedenimde kendimden başka bir ben daha vardı; sıç-ramak, kanatlanmak, pır pır uçup gitmek istiyordu. Ama bedenim buna izin vermiyordu. Havalandı havalanacak uçaklar gibi yarı yerde yarı gökte sekip duruyordum.

Çerçevdeki resim

Bayram ne güzel, ne tatlı. Zaman, akraba ziyaretlerinin arasında pembe şerbet kıvamında akıyor kendince. Ortalık ak pak yuvarlanan dairevi soğuk tozşekere kesmiş. Her yan hayalleri hallaç eden ince bir karla örtülü. Sokakta gezenlerin yanaklarına ellerine soğuk soğuk dokunan pansumancı rüzgâr, yerlerini beğenmediği beyaz tanecikleri süpürgesiyle öteye beriye asıl nöbet yerlerine yolluyor. Milli birliğini tamamlayamayınca bireysel takılan kar taneleri, ayakkabılar altında ezildikçe gacırdıyordur şimdi. Benimse kalorifer peteği, dizlerimi yakıyor. Manzara pencere gerisinden epey eğlenceli görünüyor. Bir de dışarıdakilere sormalı.

Bayram ziyaretlerinde yıllardır halleşmediğimiz akrabalarla görüşme fırsatı doğuyor. Teyzemin oğluyla da yıllardır görüşmemiştik. Onlar Ankara'da yaşıyorlar biz burada. Şimdi ben de üniversiteye gidince, hepten ayrı ayrıyız onlarla. Teyzemler bir sürpriz yapıp İstanbul'a gelmişler. Eniştemin babasının evindelermiş birkaç gündür. Bir şaşırtmaca da ben yapayım dedim ve pat diye onlara gittim. Teyzeoğluyla konuştuk konuştuk, güldük hüzünlendik. Benim haytalıklarımın onların maceralarından söz ettik. Öğretmenleri çileden çıkarışımızı andık, mahalledeki çocuklardan bazısının başına ördüğümüz çoraplardan söz ettik. Konuştuk konuştuk. Laf yamaçtan düze inince hız

kesti, bir aralık durakladık. Pencereden dışarıyı seyre koyuldum. İşte o an sessizliği bölen garip bir soru sordu:

“Çerçeve kim var? dedi gülümseyerek. Anlamamıştım. Ne demekti bu? Çerçeve nereden çıkmıştı şimdi. Konuştuğumuz konuyla ilgisi yoktu.

“Ne çerçevesi yahu?” dedim şaşırarak. Pencere çerçevesinden görünen dışarıdaki canlı kartpostala dalıp gidişimi mi kastetti ki diye düşündüm. Bir anlam veremedim sorusuna. Zihnimi bir heybeden diğerine aktardım, meseleyi aydınlatan bir ipucu bulamadım.

“Unuttun mu, Aynısından ikimiz de resim çerçevesi almıştık ya! Komodinin üstüne koyacaktık. Akşamları ona bakarak uyuyacaktık. Sabah kalktığımızda...”

Zihnim bir hatıranın birkaç çürük ipini yakalamıştı. Çekince, tavan arasından yıllar sonra indirilen eski bir oyuncak gibi onca tozu toprağıyla odanın ortasına düşüverdi bir resim çerçevesi.

“Vaaay! Tamam, tamam! Şimdi hatırladım.”

Yıllar önce, bir bayram sonrası olmalıydı. Cebimizde ziyaretlerde biriken ve harca harca harca diye bizi bir akrep gibi sokan harçlıkları harcamak için çarşıya inmiştik. Biriken ne var ne yoksa harcamıştık da! O gün aldıklarımızın arasında koyu renkli ahşaptan iki küçük resim çerçevesi de vardı. Sevdiklerimizin, hayatımızı uğruna seve seve harcayacağımız sultanlarımızın resmini koyacaktık. Belki lise bir, belki de ikideydik. O zamanlar gerçek hayattan uzakta, bulutların üzerinde yaşıyorduk, arkadaşlarımızdan başkasını takmıyorduk. Kaşları endişeden eğik anamız babamız, öğüdü ağzında öğretmenlerimiz, büyüklerimiz vız gelip tırıs gidiyordu.

O gün, önce çerçeveleri aldık bir kaldırım sergisinden, sonraki günlerde de içlerine resmini yerleştirebileceklerimizi bulacaktık. Çocukluk işte... Ben bunları çoktan

unutmuştum oysa. O yıllardaki ben, şimdiki kendimden ne kadar uzaktaydı. Çocukluk andına sahip çıkmamanın endişesiyle mahcup gülümsedim:

“Bilmem, evde bir yerlerde dir herhalde.”

Benim uzun zaman önce değiştirdiğim çizginin alışkın yerlisi olarak rap diye kalktı, şipşak içeri gitti. Az sonra, elinde belleğimin bir köşesinde beklerken örümcek ağlarının arasında kaybolan, yarım yamalak hatırlayabildiğim, yıllar önceki kahverengi ahşap dikkörtgenle birlikte geldi. Heyecandan sıırıslılandı. Oyunağını gösterecek bir çocuk gibi kıpırtılıydı. Elime tutuştu. Merak etmişim. Acaba kendi çerçevesinde ne vardı. Baktım. Çerçevenin ortasına özenle giyinmiş, itinayla gülümseyerek mutlu görüntüsüyle poz vermiş bir kızın fotoğrafı duruyordu. Demek onun çerçevesini bu doldurmuştu. Benim yamacımda ise işler epeyi farklıydı. Ben bu patikadan gitmeyeli epeyi olmuştu. Kareyi değiştireyim dedim:

“Kim bu?”

“Dilara... Arkadaşım...”

“Dilara” derken gözleri ışıldıyordu. Coşkuyla ekledi: “Geçen ay sözlendik. Seviyoruz birbirimizi.” Bu konuyu konuşuyor olmaktan mutluymuştu. Mutlu kelimesi az gelirdi, sevinçten sekiz köşeydi.

Sözün ucu benim çerçevemin ortasındaki boşluğa geleceği için suyun yolunu değiştirmek istedim:

“Aa ne güzel bir isim. Anlamı ne?”

“Anlamı mı? Bilmeeem!”

Bu konuda hiç kafa yormamıştı anlaşılan: “Bilmem! Hiç düşünmedim!”

İşte burası benim sahamdı, atıldım:

“Sözlük var mı evde?”

“Sanmam; ama bir bakayım”

Kardeşinin olsa gerek, küçük, gülünç bir ilkokul sözlüğü bulup getirmişti. El kadar sayfaların arasına ikimiz de koca kafalarımızı sokuşturduk, sözlük bu kelimeyi almamıştı. Başka çözüm yolları denemeliydik.

“İnternet amcaya soralım.”

“Olur.”

Hemen dabılyu dabılyu dabılyu tedeka nokta gov nokta tere adresini tuşladım. Çıkan sayfadaki kutucuğa Dilara yazıp entırladım. Anlamın verileceği sayfa şılak diye gelecekti ekrana güya. Şılak diye bir sayfa geldi gelmesine ama aradığımızı bulamamıştık. Bu isim Dil Kurumu'nun sayfasında yoktu. Biz de n'apalım, başka adreslere yöneldik. Bir sözlük sitesinde aradığımıza ulaştık sonunda: gönül alan. Dilara, gönül alan demekmiş meğer.

“Hımm güzel isimmiş be. Harbiden kıyakmış.” dedi. “Dur yarın bununla hava atayım ona.” diye kıkırdadı. “Bayılır, bayılır böyle şeylere.”

O sırada yan komşuları da ailecek geldi bayramlaşmaya. Bu gelişme izin istemek için iyi bir fırsat oldu: “Bana müsaade... Bayram ziyareti kısa olur.” falan festek diye bir şeyler geveleyerek apar topar kalktım.

Eve yollanırken ağırlaşan adımlarıma o taze, beyaz gacırtı eşlik etti. “Vay be!” dedim kendi kendime. “...yollarımız ne kadar ayrılmış birbirinden. Oysa ikimizi, hala o iki uçarı delikanlı olarak saklıyordum hafızamda. Hatıraları bir anda değiştirmek zor olacak. Bir süre daha o günlerde yaşıyor gibi hatırlayacağım o eski tanıdıkları.”

Benim şimdi daha farklı dertlerim vardı. Kalbimi masivadan uzaklaştırmak, ruhumu inceltmek istiyordum. Elim bahçıvan makasını alıp kalp bahçeme yolculuğa çıkıyor, sürgün verip yolları kapatan yaban sarmaşıklarını, dikenli çalıları temizliyordum. Dilime “ya cemîlu”yu sarmalayıp gönül aynalarımı parlatmaya çalışıyordum. Kalbimin

yollarına ayrık otu tohumları düşünce bakıyordum ki ağzımda iki dize tekrarlayıp duruyorum: “Dil beyt-i Huda’dır anı pak eyle sivâdan / Kasrına nüzul eyleye Sultan gecelerde.”

Demek, yıllar insanların önüne farklı yollar açtığı gibi her birine ayrı hayatlar da sunuyordu. Aynı dünyadaydık ama birbirimizden apayrı hayatları yaşıyorduk.

Eve varınca daha paltomu çıkarırken anneme o çerçeveyi sordum. Anacığım, evdeki her bir şeyin yerini bilir, yıllar önce evin bir yerinde bir delikte görmüş olsa da... Sandığın dibinden şak diye buldu çıkardı. Evet, yepyeni duruyordu.

Benim çerçevem de boş kalmayacaktı. Kitaplığın üst katını boydan boya kaplamış vişneçürüğü dergi ciltlerinden ilkinin aldım. Her cilt on iki dergiden oluşuyordu. İlk derginin kapağında bakışları yağmurlu, ağlayan bir çocuk vardı. Dokunaklı resme baktım kaldım. Bu gözü yaşlı, mahzun çocuk ne acıklı çağrışımlar uyandırmıştı bende.

Çerçeveyi dergi kapağının üstüne koyup ölçü aldım. Makasla özenle kestim ve ağlayan çocuğu yerleştirdim. Geriden baktım. Resmin altındaki yazı da çerçevenin içine orantılı olarak yerleşmişti. Okunabiliyordu: “Merhametin yok diyelim nefsin / Merhamet etmez misin evladına.”

Güzel olmuştu. Burada kalmasını diye tatil sonrasında götürüleceğim çantanın yan gözüne yerleştirip fermuarı kapattım.

Bekçi köpeği

Bugünkü gibi hatırlıyorum. Nasıl hatırlamam hayatımın en önemli günlerinden biriydi. Bunaltan sıcaklar çoktan bana müsaade, ben gidiyorum demişti. Sonbahar efendi geleli epeyce olmuştu. Yaz hazretlerinin vakti bitmişti bitmeye ama rahat bırakmıyordu ki güz güzlüğünü yapsın. Essin savursun yaprakları oradan oraya... Bir iki şıp şıp sulasın toprağı. Birkaç güne bir güneş kendini gösteriyor, insanların enselerini, kulaklarını yakıyakıveriyordu. Güz güneşi fersiz mersiz de olsa tesirliydi.

Kış iyice bastırmadan arkadaşlarla pikniğe gidelim demiştik. Orası mı burası mı derken bir kasap tanıdığın bağ evinde karar kılmıştık. Telefon ettik. Sağolsun, evet dedi. Zaten kendi de pazarları orada oluyormuş. Sırt çantalarımızı omuzladık. Gittiği yere kadar belediye otobüsüyle gidecek, sonrasında tabana kuvvet yürüyecektik.

Otobüsten inince kendimizi bir sararmış, kızarmış yaprak cenneti içinde bulduk. Aman Allah'ım sarının bu kadar çeşitli tonu varmış demek ki! Her ağacın yaprağı bir ayrı sararmış. Limon sarısından kıızıla kadar geniş bir ton cümbüşü. Altunî kavak yaprakları, kınalı sarı ot kuruları, kırıklı döküklü geçkin çayırlar... Güneş her bir şeyi eğimi artmış sarı ışığıyla boyuyordu. Görünen her yer canlı, eşsiz bir tuvalin içindeymişiz hissi uyarıyordu bizde. Sadece işte buradaki beş on insan için tasarlanmış üç boyutlu bir

yağlıboya tablo, dakikasında değişip duran canlı bir manzara...

Hedefimizi gösteren arkadaşın işaret parmağının ucunda, karşıda görünen tepenin yamacına yaslanmış bir bahçe vardı. Bahçenin bir yanında ince, beyaz bir duman yükseliyor yükseliyor dağılıyordu maviye.

Açık alanda uzaklık tahmininde yanılıyor insan. Git git bitmez, git git bitmez. Sonunda bedenimizle giysimiz arasında aşağı doğru akıp duran bir ter elbisesi ile vardık oraya. Oflaya pufloya, hış hış nefesimizle... Hangimiz önce varacağız yarışı hepimizi telef etmişti. Ciğerime çekeceğim nefes için nefes borum yetmiyor, ağzımı huni gibi açıyordum.

Yorgundum. Bir şekilde bahçe kapısına yaklaşmış ve kapı demirlerine sırtımı vermiştim. Dili dışarıda, yorgun köpeklerin halini şimdi daha iyi anlıyordum. Koşarlar koşarlar ciğerler dışarı sarkar, diller yeri süpürür, salyalar bir sağa bir sola iz bırakır, kurur; iz bırakır kurur.

Havvvv! Havvv!

Ensemden, kulaklarımın hemen arkasında bir yerden gelen beklemediğim o müthiş havlamayla başımdan aşağı kaynar sular döküldü. Tüm yorgunluğuma rağmen zıplayıvermişim ayağa. Bir de baktım ki beyaz, parlak, mermer dişleriyle kırmızı ışıltılı dili titreyip duran dana gibi bir köpeklerle karşı karşıyayım. O bana bakıyor ben de ona. Tepemden aşağılara inen kaynar su sıcak bir rüzgâr oldu, yaladı geçti bedenimi. Zaman geçmek bilmiyor. Her şey donmuş gibi. Çevremdeki görüntü puslu, sadece beyaz, parlak dişler ve ışıltılı yaş bir dil çok net. Kare dondu, film ilerlemiyor.

Neyse ki bahçeden yükselen buyurgan bir ses bu zalim sahneyi değiştirdi:

Şeytaaaan! Şeytan, bırak onlar benim misafirlerim! Bırak oğlum!

Daha az önce benim karşıma tüm heybetiyle dikilen bu tüylü alamet canavar, şimdi uysal bir mahlûk gibi vıyk mıyk sesler çıkararak gerisingeri çekildi, derisinin içine küçüldü, ufaldı gitti, mırıltılar çıkararak uzaklaştı, ağaçlardan birinin gölgesine kıvrıldı. Gözleri yarı kapalı, dinlenmeye koyuldu. Demincek beni tir tir titreten o değilmiş gibi oracıkta uyuklamaya başladı.

Katılmışım bedenimdeki sayısız kas demeti o an bıraktığım derin bir nefesle gevşedi, gevşedi. Vücudum buzluktan çıkınca çözülmüş etler gibi pelteleşti. Olduğum yere yığılmamak için epeyi çaba sarf ediyordum. Erkekliğe hallel gelmemeliydi. Korktuğumu belli etmek istemiyordum. Sen istediğin kadar sakla yel yeperek yelken kürek heyecanını... Millet hemen anlar durumu. Geldiler yanıma. Bir teselli, bir yatıştırma ki değme gitsin! “Yahu yok bi şey be arkadaşlar hepi topu bir çomar işte” falan diyorum ama halim ayan beyan ortada.

Bir tehlike anında çok paniklediğinde anlamsız, küçük şeylere dalıp o üfürükten işle uğraşır durur ya insan, benim dilime de şeytan kelimesi takılmıştı. Adam köpeğe şeytan demişti. Bir köpeğe şeytan dendiğini ilk defa duyuyordum. Şeytan, şeytan ha? Ne garip.

Tuttular beni duvarın dibine oturtular. Bir arkadaş çantasındaki şişeden su içirdi. Şeytan, ne garip! Hem içtim hem ağzımı çalkaladım. Şeytan ha?

Ev sahibi üstümüzdeki yol yorgunluğunu güler yüzle silkeleyip bizi bahçeye aldı. Evin kuzey kısmına bir ağacın gölgesine kilimleri sermiş. Mangalı yakmış zaten, kömürler iyice korlanmış. Bizi kilimin üzerine dizdi, ızgaraya da etleri yerleştirdi.

Ben yaşadığım şokun etkisindeyim hâlâ. Arkadaşlar ortama alıştular hemen. Bir yanda minyatür kale top çeviriyorlar. Biri hamağa çıkmaya çalışıyor. Ortalığı kızıl

kora damlayan et suyunun cızırdamasından tüten zalim bir mangal kokusu sardı.

Takıldım ya şu meseleye! Şeytan kelimesini araştıracağım ya! Ev sahibimiz bir yanda kömürü yelpazeliyor, bir yandan da ızgaranın altını üstüne çeviriyor. Köze düşen etleri yanmaktan kurtarıyor, yerleştirdiği biberleri bir o yana bir bu yana döndürüyor. Şişen patlıcanların gururunu indiriyor. Ne bileyim kendimde miyim, damdan düşer gibi sormuşum:

“Abi neden şeytan koydun köpeğin adını?”

Dumandan kızaran gözlerini kısıp bana baktı. Alnındaki kırışıklıklar vadi vadi kaşlarının arasına akıyordu. Köze düşen bir parça eti kapıp kenara bıraktı, aynı hızda söyleyiverdi:

“Bahçeyi beklesin diye.”

Aradaki ilgiyi kuramamıştım:

“Ne ilgisi var?”

Alnından damlayan terleri koluyla sildi. Aklının bir yarısı mangal idaresinde yarısı kendini lafa tutan bendeydi. Devam etti:

“İt değil mi, tabi bekleyecek!”

Meşgul ettiğim besbelliydi; ama sorudan da geri durmuyordum. Hem azarlayacak değildi ya!

“Yok, adını soruyorum ben. Adının ne ilgisi var? Şeytan koymuşsun ya adını?”

Bilindik bir meseleyi tekrar etmenin bezginliği içindeymiş gibi cümlesini mangalla benim arama bırakıverdi:

“Şeytan da beklemez mi?”

Etler cızırdıyor, ev sahibi dumandan gözlerini kaçırıyor, topçular çığırıyor, ben ha bire soruyordum. Şeytan beklemez miydi? Evet beklerdi. Yaptıklarının bir gün karşısına dökülüp onu cehennemin gavyasına yuvarlayacağı

günü beklerdi, değil mi? Cevap bu olmalıydı ama sordum yine:

“Neyi? Ceza gününü mü? Cız bız olacak ya cehennemde?”

Onun lafi uzatacak zamanı yoktu. Söyleyiverdi söyleyeceğini, o bilmece gibi cümleyi:

“Hayır, Allah’ın insanoğlu için çizdiği sınırları.”

Anlaşılabilecek gibi değildi. Kör şeytan neden beklesindi Allah’ın sınırlarını. Zaten ona karşı gelmemiş miydi ki? Yarı gülümser yükledim:

“Şeytan adamı saptırır doğru yoldan olsa olsa, ne beklesin Allah’ın sınırlarını!”

Susacağım da yoktu anlayacağım da... İşe başından başlamalıydı:

“Sen nerde okuyorsun delikanlı?”

“Edebiyat bölümünde...”

“Hazreti Pir’in Mesnevi’sini okumadın herhal?”

“Mevlana’nın mı?”

“Evet, Hazreti Pirin...”

“Okumadım daha, ne vardı ki?”

“Orada geçer: ‘Şeytan, Tanrı çiftliğinin bekçi köpeğidir.’ Çiftliğin dışına yaklaşanı ısırır. Sen adam ol uğrama çizgiye. Yaklaşırsan da köpeğe suç bulma. Köpektir sonunda, ısırır. Âdem evladı sınırı aşmamalı değil mi? Sonra havvv! Deminki gibi... Ne dersin?”

Etkilenmişim. Bu yorumu ilk burada bu kasaptan duymuştum. “Tabii!” dedim kekeleyerek “tabii, yaklaşmamalı sınıra, sonra...”

Baktım, deminki köpek kıvrıldığı yerde mışıl mışıl uyuyordu.

Sen buralı değilsin

Dükkâna vardığımda kolilerin naylon ambalajlarını çekip yırtıyor, bezelye konservelerini raflara diziyordu. Önüne brandadan bir önlük bağlamıştı, önü iki cepli, pazarcı işi. Boğazındaki yumru yutkundukça bir yukarı bir aşağı gidip geliyordu. Derisi iskeletin hemen üzerine giydirilmişçesineydi, adam öyle böyle değil tam anlamıyla zayıftı. Geçende kilosunu duyduğumda şaşakalmıştım. Tamı tamına kırk beş kiloydu. Kocaman adam... Evli barklı... Kırk beş kilo...

Çırak bir taraftan ona yardım ediyor bir yandan da çaylarla küp şekerlerin üzerine kurulmuş ekranda oynayan uzay filmini kesiyordu kaçamak kaçamak. Film de filimdi hani! Bir uzaylı Andromeda yıldızının oralardan bir yerden uzayı teftişe çıkmış da yolu her nasılsa dünyaya uğruyor. Dünya dedikse Amerika elbette. Uzaylı bir garip, yemez içmez, az konuşur, kızmaz, sinirlenmez derviş gönüllü biri elhasıl.

Mısır tarlalarının ortasındaki bir çiftçi ailesine tanrı misafiri oluyor. Oluyor ama adam demeye bin şahit ister uzay gezginine. Garip garip hareketler... Bir iki üç derken bizim çiftçi durumundan şüpheleniyor bu insanüstü ademevladının. Ay gökte dolunayken, yerde gecenin mavisi içinde, bahçede göğe bakarken hayret ve korkuyla sıkıştırıyor uzaylı kardeşi: Bir insan bu kadar hatasız olamaz!

Arada yanlış bir şeyler yap be dostum! Sen dünyalı değilsin, sen buralı değilsin, buralı değilsin!” film bu minval üzere gelişip gidiyor. Nereden anladın bi bakışta filmin ciğerini derseniz, evde ben de takılmıştım, ne var ki elmahküm, beş kiloluk mısırözü yağı alma görevi icabı bakkala kadar gelmiştim.

Evet beş kiloluk mısırözü yağı almaya gelmiştim. Aha orda şeker çuvallarının yanında duruyordu tenekeler, üstü koca, sarı dişli mısır koçanlarıyla. Adam kırk beş kiloydu ha? Vay dedim, vay beslediğim göbeğime.

Selamünaleyküm aleyküm selam. Hoş beş derken içimdeki kurt kıpırdandı. Merak bu ya, bulaşık bir gülümsemenin arasından pıtlayıp çıkan kelimelerle yayvan yayvan sordum:

“Abi kilon kırk beş, nasıl oluyor bu iş, rejim mi yapıyon yoksa? He heh!”

Elindeki konserve kutusunu diğerlerinin üzerine bırakırken, yıllarca yaban gözlerden saklamaya özen gösterdiği atadan kalma gizlerin gıdım gıdım biriktiği bir kutunun kapağı yere yuvarlanıvermiş de ancak konuşmaya mecbur kalmışçasına gözleri kısık, bulutsu, sesi mahzun, mükedder mırıldandı:

“Mübarek, Urfa’da Allah’a yürüdüğünde otuz beş kiloydu evlat, bizimki aylak oyalanması.”

Gözlerim gözlerinde kalakaldı. Vurulmuştum. O gözlerde Çamdağı’nı, Isparta’yı, Eskişehir’i, Emirdağı’nı, gördüm. Dondurucu soğukta penceresiz odalar, boncuk olup dökülen zehir bezeleri, o ızdıraplı sima, o siyah otomobilin penceresinden kaş altından yorgun bakış... daha neler neler... Kendime gelir gibi olduğumda gözlerimin önünde bu görüntüler uçuşup duruyordu ama dudaklarımdan gayriih-tiyari şu kelimelerin döküldüğünü hatırlıyorum: “Sen, sen buralı değilsin, buralı değilsin!”

Şeytanı gördüm

Üzerinde büyük puntolarla “Faust, Goethe” yazan kitabı çenesiyle göstererek:

“Şeytanı kim görmüş arkadaş?” dedi gözlerini ayıra ayıra. “Onunla göz göze gelen var mı? Fotosunu çekiver-sin görenler, ben de inanayım İblis’in varlığına! Neredey-miş?”

İddiasının arkasında durduğunu haykırır gibi yarı ar-sız, azıdışlı bir gülümseme yaydı yüzüne. Masanın yakını-na bir serçe indi, zıpladı, yeri galaladı.

Yandaki büfenin vitrinini ayna yapmış kendine bakı-yordu. Yeterince modern, eleştirel, uçuk bir görüntü çiz-mişti, evet. Kemik gözlük, Yankee şapka, İnançlar üstü düşünce adamı imajı, üzerine oturmuştu iyice. Karşısındaki eski ev arkadaşına baktı. Etkilenmiş gibi durmuyordu söylediklerinden, ama konuşmuyordu da. Ezik ezik oturu-yordu işte. Şapkayı çıkarıp giydi, kolasından ağız dolusu bir yudum daha aldı, bir daha, bir daha. Midede sudan pa-çasını kurtaran gaz, lambadan kurtulan cin gibi derlenip toparlandı, yemek borusundan yukarılara, genzine, ağzına, burnuna yükseldi, genişledi. Midesinden yükselen kasırğa, burun boşluklarında yaptı yapacağını, şişti, yakıyakıverdi nereye dokunduysa, mutluluk buydu işte. Son parti de gark diye çıktı kursağından, rahatlamıştı.

“Soyut söylencelerle uyuttular yüzyıllarca milleti, sonra paralar cukka, cebe! Yok, Şeytan’mış, yok melekmiş, her şeyi yaratan biri... Cehennemmiş, cennetmiş! Peeeah! Cennet bu dünyanın içinde yavv! Bulabilene! Bir yanda bilimin aydınlığı bir tarafta bunlar.” Masadaki gazeteyi haşır huşur açtı. Gözlerini ayırarak, Aykut’u sopalar gibi okumaya başladı:

“Amerika yine yaptı yapacağını! Cape Canaveral uzay üssünden dün gece yarısı kalkış yapan uzay mekiği Endeavour tam hesaplandığı gibi ay yüzeyine iniş yaptı. Bu yolculuğun diğer uzay maceralarından ayrılan birkaç yönü var.

Göz ucuyla muhatabına baktı, devam etti:

Birincisi bu uçuç insansız gerçekleşti. Bundan daha ilgi çekici olan yön ise şu: Bu denemede mekiğe fırlatılıştan sonra yerden hiçbir müdahale yapılmadı. Ayın bulunduğu konum, Ay’ın, buluşma yerine kadar kat edeceği yol, bu yolun süresi gibi veriler 3 bin kişilik uzman bir ekibin aylar süren...

Sesini toklaştırdı iyi gidiyordu.

... çalışması sonunda hesaplandı. Kalkış öncesinde yüklenen bu karmaşık ve hassas veriler doğrultusunda yolunu bulan mekik, sorunsuz bir şekilde ay yüzeyine indi. Uzmanlar bu başarının uzay çalışmalarında bir ilk olduğunu...” adamlar aşmış oğlum aşmış! Ya biz?

Karşı sandalyede elinde katlı gazetesi, üstünde omuz askılı küçük çantasıyla gülümser Aykut. Kalbiyle dili arasında bir yerlerde sese dökülmeden dolanan cümleler, Engin’in cümleleri: “İmanla ilgili konular tartışmayla halledilmez. Tartışmaya devam ettikçe adamı yanlış yolunda ilerletirsin. Aman, aman! Akla kapı aç, yeter! Doğruyu kendinin bulmasını sağla! Orada kal! Tar-tış-ma!”

Amma mat durumunda görüyor beni şimdi. Güya yenilmişim gibi geriniyor baksana kasım kasım. Karşılığını vermeyecek miyim yani? “Gidip gelmeler. Cümleler, tereddütler. “Hayır, karşılığını verme. Şimdi bak nefisler konuşuyor. O da sen de üste çıkmak için çabalıyorsunuz. Sakinleş, o da sakinleşsin.”

Kola kupasının dibi göründü. Çikolata ambalajını hışırdatarak açtı. Dudaklarına sürtüne sürtüne ilerledi çikolata. Kibarca kütleli kahverengi kütle. Dilinde damağında eridi bir kısmı hemen. Çikolata, süt, karamel. Kakaonun acımsı tadı şekerin lezzetiyle karışmış, ne o fazla ne öteki eksik. Fındık parçacıkları, çıt pıt. Mutluluk işte bu!

“Savaş kardeş, şimdi basbayağı tartışıyoruz, görüyorsunuz. Ama inançla ilgili mevzular tartışmaya gelmez. İstersen başka bir zaman devam edelim, sakince.”

“Verecek cevabın yok değil mi?”

“Var elbette cevabım! Ama bu konular hassas, tartışmaya gelmez. Sakin bir zamanda devam edelim.”

“Siz hep böylesiniz. Kimle konuştuysam şah mat! Bi yola uymuş gidiyorsunuz yazık, sürüler gibi.”

“İçi kaynıyor.” Bir köy muhtarsız...” diye birlikten başlamak istiyor; dişini sıkıyor. Makineli tüfek gibi saymak istiyor, saymak, saymak, saymak: “Mâdem yapan bilir; elbette bilen konuşur.” diye devam edip mantık zincirini devam ettirmek istiyor. Çalkalanıyor içinde bir koca fırtına. Anlatsa tartışma devam edecek, sussa hakikat yerlere düşecek. Sinirleri gerim gerim gerili, kasları kasım kasım. “Akla kapı aç, bırak kendi yol alsın!” Haklıyken susmak, susabilmek... Ne kadar zor!

“Aykut’çuğum, geniş dünyayı dar ediyosunuz kendinize! Onu yeme, bunu içme, ona dokunma, buna yaklaşma, şuna bakma. Oysa ne demiş şair, ‘düşünme arzu et sade, bak böcekler de öyle yapıyor.’ Hihahohahoh heh! Geniş

olmalı biraz, geniş! Rahat olun. Hem şeytan diyorsun da şeytan meydan yok ha! Görürseniz cepten bi fotosunu yollayın keratanın bana, ben de inanayım, he heh. Hem sana söz, o zaman namaza başlayacağım. Sana çağdaş bir ağızdan söz, bak buraya yazıyorum, he heh!”

Hassas olmalı insan, adamı ters şeritte ilerletmemek gerek. Tartışmaya girmemek gerek. Sağ olasın Engin, ne güzel, tatlı tatlı anlatmıştın bu örneği. Ya Allah bismillah!

“Bak Savaşçığım, şimdilik şunu söyleyeyim, başka konuşmayacağım, sen düşünen bir insansın, zekisin, söyle bana garip değil mi?”

“Ne?”

“Mekiğin yolculuğu.”

“Garip, evet çok garip! Biz hala akıl dışı inançlarla uğraşalım, adamlar önceden hesap edip bir eşek yükü veriyi mekiğe yükleyip koca uçak gibi şeyi, insansız mekiği, Ay’a indirsinler. Garip tabi! Çok garip hem de!”

“Benim dediğim başka!”

“Ne ya?”

“Mekiğin alacağı yolu iyi hesap edebilmişler değil mi?”

“Tabi ya! Adamlar çalışkan oolum! Bizim gibi şeytanla, melekle, soyut moyut, fos füsürük şeylerle uğraşmıyorlar. Bilim yapıyorlar somut bilim!”

“Sana garip gelmiyor mu, diye sorduğum başka bir şey!”

“Ne!”

“NASA’dakiler hesapta iyilermiş değil mi?”

“Tabii!”

“Çok hassas çalışmışlar değil mi?”

“Evet!”

“Küçük bir hesaplama hatası yapsalar, fiyasko olurmuş öyle mi?”

“Haşşunubileydin! Ben de onu anlatıyorum ya! Evet öyle, fiyasko olurdu.”

“Pekiiii!”

“Ne pekiiii?”

“Peki -sona yaklaşıyoruz- mekik mükemmel bir hesaplamayla yol almış diyorsun yani, doğru mu anladım?”

“Evet, tabi, öyle, diyeceğin bir şey mi var?”

“Evet, mekiğin o yolculuğu çok hassas bir hesapla gerçekleştirmesi sonunda bu hesabın arkasındaki NASA’yı, mühendisleri, astronotları, bilimin ilerlemesini falan alkışlıyoruz, doğru alkışlamalıyız; ama hesaplanan o buluşma anında orada olan Ay’ın hassas, dakik hareketi sana garip gelmiyor mu? Milyonlarca yıldır hiç hata yapmadan o buluşma anında o noktadan geçen Ay’ın bu mükemmel yolculuğu sana hiç garip gelmiyor mu? Sen zeki adamsın! Düşün bir! Kendi kendine... Binlerce yıldır... Üç bin hesaplama mühendisi falan olmadan... Aynı yerden... Geç kalmadan... Binlerce yıldır... Kendi kendine?”

Kola sıkıştırmıştı. Konuşacak kelime bulamıyordu. “Eee ama...” dese geveleme diyebilirdi. “Ama şeyy...” dese neyle devam edecekti? “Tamam da...” diyecek olsa gerisini hangi kelimelerle getirebilirdi? Kafası allak bullaktı.

Aykut imdadına yetişti: “Bir düşün Savaşçığım, sen akıllı bir insansın, bir düşün, garip değil mi sence de? Yarın görüşmek üzere! Benim şimdi kalkmam gerek.

Savaş kalakalmıştı bahçede, büfenin aynalı camına baktı. Uzun mu uzun bir düşünceye daldı. Mantiği yanlış mıydı yoksa. Yanlış olabilir miydi? Beş yaşında ezberlediği “beş şart” doğru olabilir miydi, önce sahiplenip sonra terk ettiği “beş şart”? Kenar masalar doldu doldu boşaldı şakrak üniversitelilerle, serbest, umursamaz, havai... Birbirinden güç almış gibi beraber gezen başörtülüler geçti yanından, farkına varmadı. Bulutlar geçti üzerinden epeyi, köpük

köpük, pamuk pamuk. Kırlangıç kanatları makasladı göğü sağdan sola yukarıdan aşağıya. Düşüncesinin çürüklüğünü görmek kabul edilmez bir gerçek, yakıyor insanı, titretiyor. Kalakalıyorsun oturduğun yerde.

Hâlâ vitrin aynasındaki görüntüsündeydi bakışları. Şapkasının altındaki tedirgin yüzüne göz gezdirdi yeniden, parlayan sakallarına, yaka cebinden başını çıkararak telefona, omzundan sarkan kulaklık tellerine. Çerçevenin gerisindeki gözbebeklerinde çakılı kaldı bakışları. Kendi gözlerine baktı baktı... Bakışlarını gözbebeklerinden ayırmadan irkilten, canhıraş bir tren sesi... Ruhunda bir yerlerde tren gibi bir cümle geçti. Sadece kendinin duyduğu birkaç yakıcı, kıyıcı, dayanılmaz kelime: “Şeytan nerede mi? İşte orda! Bana bakıyor.” Acı bir gülümseme, çok acı... Trenin arka vagonları: “Boğazıma kadar battığım bu yoldan bir gün geri dönebilecek miyim?”

Tepsideki film

Bir telefonla değişiverir bazen hayatınız. Biri alo der ve planlarınız altüst olur, gün boyu onunla ilgileneceksinizdir artık. İşte o gün de böyle olmuştu. Telefonumda yabancı bir numara... Çaldırdı çaldırdı. Bakmamak âdetim değil, baktım. Çatallı bir ses, “Akseki’den amcan ben” demez mi! Sevindim.

Bu amcamla beş altı yıldır hiç görüşmedik desem görüşmedik. Sebebi sudan bir olay. Hangi dargınlığın sebebi sudan olmaz ki zaten. Konya’da hastaneye geliyorlarmış. Bir doktorla görüşmüşler, siz Tıp’a getirin gerekirse yatış da veririz demişler. “Amca baba yarısıysa yeğen oğul yerine olmaz mı! Aradım ben de seni.” diyor, sarıldığında hırıltılı göğsü sımsıcak işledi içime. Karlar buzlar eridi.

Muayeneden sonra bahçede bir banka oturup laflamaya başladık. Babacandı, konuşması tatlıydı. En büyük kızını, Elif ablamı sordum, burma bıyıklarının altından, yuvadan uçurduk, dedi mutlu, sevinçli. Onun ufağı üniversiteyi yeni bitirmiş, yaza tayin bekliyormuş, ilkokul öğretmenliğine. Gözleri ışıltılı, gözkapakları kirp kirp kirpiyor parıltıyla. Yaşıtıım Orhan’ı merak ediyordum. Ya Orhan, demeye kalmadı kendi hastalığını anlatmaya başladı.

“Bizim köyün yukarısındaki ormanı bilirsin, çapar çupar da olsa adı orman işte. Bölge şefi bir gün istetmiş beni.

Gittim. Mevsimlik işçilerin başına bir çavuş bulamadık, seni yazdım ben, demez mi! Emekliydim, un elek falan festek demeye kalmadı elime sözleşmemi tutuşturdu. Lafı nereye getirecem, işte çam kes, dal buda, kabuk soy, yola sürükle derken alımımı almışım, şifayı kapmışım. Ciğerim hış hış! Bizim doktorlar işin içinden çıkamadı başlarından savdılar işte beni buralara.”

İnce ince anlattığı hastalık hikâyesinin ucuna çakmağı çaktı, dumanını savurdu. Diline gelen tütün parçasını dudaklarıyla iyice nişanlayıp pıt diye fırlattı ağzından. “Ee sen nasılsın bakalım yeğen?” diye lafın ara kablosunu bana bağladı.

Benim aklım Orhan’da kalmıştı ama... Üniversiteden vizelerden falan dizdim ardı ardına. “Çalışıyoruz dedim, okula git gel, dedim, evle de görüşüyoruz dedim, sıraladım. Sonra zamanı geldiğini düşünüp Orhan’ı sordum yine. Yüzü, ateşe tutulmuş bir naylon gibi eğildi büküldü, dalgalandı; soğudu gerildi sonra. “Bırak o hayırsız!” deyivermez mi? Bir süre ne ben konuştum ne o bir çift kelam etti. Dudaklarını sarkıtıp ayakkabısının kenarıyla kumda çizgiler çizmeye sığındı. Ben de Orhan’ın ne işler çevirdiğini tahmin etmeye daldım.

Motor hastasıydı. Biliyordum. Savaş sebebi bu muydu acaba. Ama olamazdı. Amcam da eski bir Jawa tutkunuydu ve bunun problem olması uzak ihtimaldi. Bir gönül macerası mı örmüştü başına yoksa. Bak bu olabilirdi. Yakışıklı delikanlıydı doğrusu. Tarla tapandan, işten kaytarıyor desem, olmazdı; kanı kaynayan o çalışkan çocuk çift çubuk işlerini zaten severek yapardı.

Amcamın hastane bahçesindeki kum tuvalde hayli sofistike kübik bir tablo çıkardığını fark ettiğimde saat üçe geliyordu. “Haydi amca!” dedim, gidiyoruz. Eve giderken

evden, arkadaşlardan söz açtık evi nasıl tuttuğumuzu, eşyaların nereden geldiğini, giderler için topladığımız iase parasını anlattım. Gözleriyle takdir etti. Eve vardık.

Çekingenleşti. Yabancı yerde böyle oluyordu demek. Yemekte ağzına götüreceği makarnanın birkaç parçasını açık bağından fıskıran aklı karalı kılların arasına düşürdü. Utanarak aldı, siniye koydu. Hiçbirimiz görmedi bunu.

Yemek sonunda kanepelere sırtımızı vermiş çay içerken başını boynundan ileri uzattı, neredeyse fısıltıyla anlatmaya başladı. “Bizim hayırsız Orhan’a diyorum ki dünya’yı sen mi kurtaracaksın!” O tutmuş bizim çatı katında köyün hayta gençlerini toplamış, “Her hafta buradayız, sohbet edip çay içeceğiz.” demiş. “Ne bu len?” dedim. “Bu hayırsızları neden topladın? dedim. “Bunlara bulaşma! dedim. “Ayı derisinden post olmaz.” dedim. Yüzüme saf saf bakıp “Onlara yol gösterince biz de kurtulacağız baba. Belki cenetimize sebep bunlardır.” demez mi! Sapıttı mı ne!

O an içimde bir yerlerde aşağılara doğru ılık ılık bir şeyler aktı. Amcamın hırıltılı sesi duru tınılı televizyon sunucularını andırdı. Oturduğumuz kilim harikulade bir saray halısı halini aldı. Küçük saksıdaki kaktüs sanki fesleğene kesti. Duvardaki tablonun kırık camı kristalleşip parıldadı. Kırık dökük kanepeler yeni ev mobilyalarına dönüştü. Bardaklarımızı koyduğumuz krom çay tepsisi bir LCD ekran oldu ve orada Ekrem Abilere ilk gidişim oynamaya başladı.

Ana bizim nemiz eksik?

Tramvay rayları ışıklı caddenin ortasından parlak, eğri bir orak gibi uzayıp gidiyor; yorgun şehrin şamatası, ince ince çiseyen akşam karanlığıyla sokaklara, binalara, birikintili asfalta yağıyor, iniyor, dökülüyordu. Şehre ıslak bir karanlık, bulaşık bir ağırlık hâkimdi.

İç kıyıcı o uzun, metal fren sesiyle yavaşlayıp duran kırmızısı solmuş elektrik canavarı tramvaydan yamyaş parke taşlara, çuvalına tüm bir köyü doldurmuş halde basma şalvarlı bir kadın ayağını attı. Ne duraktaki harala gürele üniversite öğrencilerinin haberi oldu bu adımdan ne fabrikanın kirini pasını üstüne başında sıvamış şekilde evine doğru taşıyan bezgin işçilerin ne de günün ağırlığını dışarıda bir akşam yemeğiyle silkelemeyi düşünen tek çocuklu tuzu kuru memur ailenin haberi... Kimse farkına varmadı bu çiğ yeşil lastik ayakkabının titrek adımından.

Elindeki katlı kâğıdı burnuna tuttuğu gerdanlı, oturgan bileççi, biraz farkına varır gibi oldu şehrin misafirinden. Başını yana eğip sokakları dolaşan eliyle tarif etti adresi, ardından iskemlesine oturunca o da unutuverdi bu garip taşra figürünü.

Daldığı caddede görünmez bir varlık gibi ilerledi tüm yabancılığıyla Güldane kadın. Yalбір yalбір parıldayan kaldırımında kendini görmeyen, göremeyen, kendinin dışındakine körleşmiş bu kalabalık arasında yitti gitti.

Kapıda karşılaştılar oğluyla. Tam filmlik bir sahneydi. Önce şaşırmış şaşırmış bakıştılar kalkık kaşlarla, ayırık gözlerle, açım açım açılan ağızlarla; ardından ağır çekim sarıldılar, ılık sıcak birbirlerine.

Anne, burnunu gömdüğü oğlunun boynundan, hasret yarasına merhem olası içli bir soluk çektikten sonra, merdiven boşluğu, bozkır şivesiyle sert bir “yavrıım” sesiyle irkildi, basamaklar, şehirli olduğunu unutmuş bir “anaaacıım” ünlemiyle titredi. Oğulun ilk sözleri “Ana n’aptın sen? Neden haber vermedin geleceğini? Alırdım seni garajdan!” oldu.

Mutlu, muzaffer, açıkgöz bir gülüş gerdi yüzüne kadın, çocuğunun omuz başlarını iki eliyle tutarken: “Güldane şehre gitti de yolunu bulamadı dedirtmem!” dedi.

Koca kalpli ana, kapıdan girene, yükünü vestiyere yıkana, buyur edildiği salona adımını atana kadar tüm bir ömür arbedesini gözlerinin önünden geçirdi. Orhan’ını doğurduğu o soğuk kış gününü düşündü. Bu hale getirene dek neler çekmişti neler. Bu zayıf, kara kuru kış çocuğunu ayakta tutmaya sütü yetmemişti de sütü gelsin diye şeker şerbeti içsin demişlerdi. Bir tas suya bir çay kaşığı katıp haftalarca yetirme ümidiyle ince belli, beli kırmızı güllü bir çay bardağı göndermişti Haydar Ağalara. Abisi Murat, kafasını omzuna gömmüş “Şekeri kim kaybetti de siz bulasınız a çocuk!” üzüntüsüyle geri dönmüştü kös kös. Ardından da dudakları sarkık “Ana bizim nemiz eksik, böyle yokluk içindeyiz hep?” demişti Muratçık. İçine işlemişti bu söz Güldane’nin, beyninde çınlamıştı: “Bizim nemiz eksik, bizim nemiz eksik, bizim nemiz eksik?”

“Ana ne iyi ettin de geldin!” sözüyle irkilip uyandı. “Amma ki beni utandırdın! Alırdım seni bilseydim! Eee nasılsın?”. Menzili maksuduna ulaşmışlığın sakinliği: “Eyyin, eyyin, seni görmeye geldim ben, asıl sen nasılsın

bakalım?” diye meraklı, arayan, araştıran gözlerini dikti yavrusunun ağzına. Bu ağız yok muydu bu dudaklar... Abisinden duyduğu “Bizim nemiz eksik” yakınmasını hayli bir zaman diline pelesenk eden bu ağız... “Bizim nemiz eksik” kırbaçıyla anasına güç kuvvet veren bu ağız... Anasına, abisine, yatalak babasına ve yorgun kerpiç evlerine, yılgın yıkık bir sözle güçlülere dayanma gücü veren bu ağız... “Bizim nemiz eksik” diye kaşlarını yıktığı için bilmeden de olsa anasının iradesinde hayatın çapaklarını budamaya yollar açan bu ağız...

Bir keresinde köy meydanında odun taşıtmıştı Kara Muhtar, şu karşısındaki altın ufağı oğlancığına. “Siz gidin eve.” demiş eniklerine, siz gidin hava soğuk! Sen gel bakayım Orhan, odunlar taşınacak!” Gözleri kara muhtar, yüreği kara muhtar! “Ana bizim nemiz eksik?” diye yorgun argın çıka gelmez mi Orhan’ım! “Ana bizim nemiz eksik, kara muhtar bindikçe biner omzumuzu?”

Oğlunun bu “Nemiz eksik”li yılgınlıkları ümitsizlik vereceğine, damarlarına kan olmuştu Güldane kadının, kollarına derman olmuştu. Çalışmasına çalışma ekledi, gayretine gayret... “Erkek aslan aslan da dişi aslan aslan değil mi? der dururdu içinden. Yorgunum demedi, çalıştı; yeter’i unuttu çabaladı. İki çelimsiz sabiyi sıırım gibi delikanlı etti Allah’ın izniyle. Yatalak erine bakmayı ihmal etmeden. Biraz gıpta biraz haset: “İrkek gibi çalışır Güldane!” der olmuşlardı kadınlı erkekli tüm köy halkı. Allah bereket verdi de üç beş yetişkin oğullu evlerden geri kalmaz oldu gelirleri sonra sonra. Elden düşme, mavisini uçmuş yerden bitme bir Ford traktör bile aldılar. “Nerden nereye Güldane kadın, nerden nereye! Şeker, şimdi ambarında çuvalıyla! Orhan’ını fakültelerde okuduyon! Şükür Rabb’ıma, şükür Kerim Rabb’ıma!”

“Ana dalıp gittin, sana bir akşamlık hazırlayayım, değil mi ya?” Sevecen bakışları, ivenessi yok mu şu

çocuğun? Dünya tatlısıydı Orhan'ı Güldane'nin! Altın parçasıydı!

“Hele dur bi hasret gidereyin oğlum, ne akşamlığı! Yemek yapıp karnınızı doyurabiliyor musunuz, paranız yetiyor mu, aç mısınız açıkta mısınız, hep anlattığın arkadaşların nerde? Hani o abi dediğin çocuk. Bir göreyin hele!”

Salonun kapısından birer ikişer döküldü gençler içeri o an, kimi mendil gibi bir şeyi dürüp yaka cebine koyuyor, kimi parmaklarını tarak yapmış saçını silkeleyip düzeltiyordu. Yüzlerinde sütlüman bir gülümseme uçuyordu, halleri yeni bulutlardan inmişçesine meleksiydi. Her biri hoş geldin teyzecim'li, ne iyi ettin de geldin'li cümlelerle karşıladılar konuklarını. Yolculuğun nasıl geçtiğini, sağlığının nasıl olduğunu, köyde yakınlarının durumunu sordular. Sorularla ağırladılar.

Gençlerden biri “Evimizi nasıl buldunuz?” dedi laf olsun diye. Hemen kaşları çatıldı, gözleri çağla gibi büyüdü, davranıp cebinden adres kâğıdını çıkardı, kendini küçümseyenler için beslediği övünçlü yüz ifadesini takınıp “Gapı gibi adrese pusulasıynan helbet” dedi. Gülümsedi diğeri. “Yok yani, evimizi, evin içini diyorum, düzenli miyiz pasaklı mı? Notumuzu ver hadi?”

Kendi evceğizinin yıllar önceki halini düşündü Güldane Kadın, yere yaydığı çul eskisini, pütürlü briket duvardaki yarığı tıkadığı bez parçasını, duvar dibini şenlendiren tekir bekir minderleri... Bir de şimdi bu eve baktı. “Pek güzelmiş yavrım, pek güzel. Ev dediğin ne olacak, soğuğu savuştursun yeter.” diye soru soranı gönüllüledi.

“Hani senin abin gelmedi?” diye Orhan'a çıkıştı kaşları yukarda. Orhan'ın parmağı kanepenin kenarındaki daha sakalı bitmemiş sarışın delikanlıyı işaretledi. Abi başını eğdi “Biz kim ağabeylik kim, estağfirullah!” der gibi içine dürüldü. İliştiği kanepeye biraz daha gömüldü.

Güldane Kadın Orhan'ın hep anlatıp durduğu abinin suretini burma bıyıklı kara yağız, delişmen, butlu pazulu, burnunu şişirip şişirip nefes alan heyheyli bir genç adam olarak kurmuştu hep. Bu yumurta gibi mısırlık çocuk nasıl abi olsundu ki? Bu çocukların işi hayret edilecek türden oluyordu bazen.

Getirilen ekmeği, s'si vurgulu bir besmeleyle böldü, bisssmillah diye; yarık parmaklarıyla saplayacağı bir bıçak gibi tuttuğu kaşıkla yedi yemeğini. Ardından çay tepsisinin yörüngesine girmeye başladı evdeki herkes. Osman'la anesi kanepede oturdular yalnız. Ana oğul hasret gidermeye diğerleri de günün en tatlı anını hüpürdetmeye başladılar. Zaman ilerledikçe ilerledi, sohbetler demlendikçe demlendi. Güldane Kadın, ineklerden girdi, tavuklardan çıktı oğluna her bir haberi verdi köyden. Bir ara yüzüne badanalı bir ifade gerdi, oğulcağızına ısrarla münasip gördüğü Mihriban'ın bile adını andı yan gözle oğlanın tepkilerini gözleyerek. Başından sonuna, dereden tepeden bir hasretlik hikâyesiydi anlattıkları Güldane Kadın'ın.

Orhan'ın abi dediği genç, sohbetten başını sıyırıp sordu: “Orhancığım, odunları taşıdınız mı Nazım'ların kömürlüğüne bugün?”

Bu sözün her kelimesi bir koca çuvaldız oldu da kaba etlerine etlerine saplandı gibi Güldane Kadın'ını yerinden zıplattı. Gözleri yuvalarından uğradı, parmakları titredi, yüzü allak bullak oldu. Ummadığı dağlara kar yağanların afallamaları gibi bir şaşkınlığa saplanıp kaldı. Oğulcağızını burada da mı çalıştırıyorlardı yani be? “Yokluktan çıkardığı varlığı”nın çilesi hala devam etmekte miydi yani yahu? Beyninden vurulmuşa dönmüştü. Köyde ezilmesin diye kendini paralayıp şehre yolladığı yavrucağı burada da...

Orhan, annesinin fırtınasından habersiz cevap verdi: “Evet abi. Nazım da bir arkadaşıyla geldi. İki üç saatte taşıyiverdik kaldırımdan.”

Soruyu soran “Allah razı olsun” deyip halkaya geri döndü. Orhan da annesine doğru başını çevirdi çevirmesine de Güldane Kadın’ın elleri bir aslan pençesi olup çocuğun dirseğinden kavradı, sıktı, kendine çekti. Gözleri ateş saçıyordu, sesi kısık, boğuktu. Anasının tıs tıslı sesi irkiltti Orhan’ı: “Burda da mı çalıştırırlar seni garibim! De bana ülen!”

Anasının yarasını tanıyan Orhan durumun karmaşıklığını şıp diye anlamıştı. Uzun uzun, dilince anlatmak gerektiği bu çalışmanın köydeki eski angaryalara benzemediğini, isteğiyle olduğunu. Değil zorla çalıştırılmak, böylesi ortak hizmetlerde iş verilmeyince kendini kötü hissettiğini belirtmeliydi. Herkesin işin bir ucundan tuttuğu durumlarda geri durmasının doğru olmadığını söylemeliydi. Geri kalmayı, kaytarmayı kendine yediremediğini, delikanlılığına yakıştıramadığını anlatmalıydı. İşlerin burada hep elbirliğiyle yapıldığını sıralamalıydı ama neresinden başlamalıydı.

Yavrusunu köyde onun bunun yüklenisinde ezilmesinin diye kanat takıp şehre uçuran annesine bu durumu anlatması zor olacak gibiydi. Yutkundu, iki kesik öksürükle kelimelere yol açtı: “Ana! Anam benim! Anacığım, arkadaşlar bu büyük imeceye elbirliğiyle hizmet ederken ben de bir yanından tutmalıyım değil mi ya? Senin oğluna yakışmaz arkadaşım çalışırken durmak değil mi? Hem sevaptır! İşlerimiz bir imece! Bir tuğla koyarsın ama tüm duvardan nasıplenirsin! Manevi imece bu! Orhan’ıyın da bir payı olsun bu işlerde değil mi?”

“İyi amma! dedi kadın tül bendinin arasından ağlamaklı, kesik kesik “Ben seni el işinde çalışmaktan kurtarmak için okuduyom bilirdim”

Gülümsedi Orhan. Anasının yanaklarını kavradı avuçlarıyla. Tok, kendinden emin, seslendi anasına: “Ana, bizim nemiz eksik ki hayır hasenattan geri duralım, de bana nemiz eksik!”

Bu alışık söz; odadan, evden, şehirden çıktı, bozkırın tezek kokulu, kerpiç köyünü, köydeki acıklı hatıraları, Kara Muhtar’ın kara yüzünü, şeker istemeye giden çiçekli çay bardağını dolaştı geldi, bir daha cınladı Güldane Kadın’ın beyinde çın çın: “Nemiz eksik, nemiz eksik, ana bizim nemiz eksik ki geri duralım!”

Gülümsedi Güldane Kadın.

Mahur saz semaisi

Her şey, kahveden kavruk bir yudum alıp kırmızı kupa-
payı masaya, mausun yanına tık diye bıraktığı o anda
olmuştu. Yutmaya fırsat bulamamıştı. Karşısında dümdüz
mavi bir ekranla kalakaldı. Dizüstü bilgisayar yapacağını
yapmıştı; çökmüştü. Gurç diye yutkundu. Hareketsiz kaldı.
Entır mentır işe yaramadı, basbayağı çökmüştü işte. Öyle-
ce kalmıştı. Bişeycikler yapamamıştı.

Bundan daha kötüsü var mıydı? Tüm bilgileri gitmişti
ha! Üç yıldır derlediği her şey, filmler, klipler, müzikler,
yazılar neler neler... “Yedekle” demişlerdi de insan başına
gelmedikçe için vahametini anlamıyordu. Gidince gidiyor-
du işte her şey. O zamanlar disk kurtarma programları üre-
tilmemişti, belki hayal bile edilemiyordu daha.

Her şey bir yana; gençlere hazırlamaya başladığı sunum
da gitmişti. Tevhidi, nübüvveti, haşri geçmişti geçen hafta-
larda. Şimdi sıradaki konu ruhun varlığıydı. Yarım yamalak-
tı ama bu sunum önemliydi işte. Her yan maddeye kesmişken
manayı, ruhu ispat etmek gerekiyordu gençlere öncelikle.
Ama önce kendine ikna edebilmeliydi insan değil mi? Şair
“Önce inan sonra inandır beni” dememiş mi? Evet, iki kere
iki dört eder, der gibi ispat gerekiyordu tüm gerçekleri.

Karamsarlık içinde dolandı bir süre caddede. Sonra bir
banka çöktü kaldı omuzlarında ağırlık, elinde kara bilgi-
sayar çantası, kalbi daralıyor gibiydi. Dizüstünün kendini

birakıp gitmesinden, dünyanın faniliğini, bir gün gelip kendi hayatının da bilgisayarın çökmesi gibi bitivereceğini çıkarmalı, olaydaki hisseyi özümsemeli miydi ki acaba? Onu bilmiyordu ama ruh durumu hiç iyi değildi. Kendini boşlukta gibi hissediyordu. Yapacak başka bir şey olmadığına göre kös kös bir tamircinin yolu tutulacaktı. Akşam olmak üzereydi. O şarkıdaki gibi, sular menekşelenmiş, enginde yavaş yavaş günün minesini solmaya başlamıştı.

Adımlarının ardından gitmezlik edemedi ve vitrini düzgün, siması temiz bir bilgisayarının kapısından içeri kendini bıraktı. Bir müşterisi vardı ve on dakika istedi adam. İlişti bir tabureye.

İçerisi nikotin katranı kokmuyordu. Hatta dolabın üstündeki bir beyaz dikdörtgen arada bir fist pist diye dükkânı ferahlatıyordu bile. Ortallığı, zarafeti asaletli bir incesaz eseri ha bire huzur notalarıyla tütsülüyordu. Türk Sanat Müziğini sevmeye başlamıştı ama bu bir başkaydı. İçinin karamsarlığını seyrelten bu sedanın hangi eserin notaları olduğunu merak etti. Yaklaşık masadaki ekrandan, çalan eserin adını okudu: Mahur Saz Semaisi. Gözlerini kapayıp içini açtı, omuz başlarından beyaz kanatlar çıktığını hissetti.

İşte o an tamircinin müşterisine anlattıkları kulağını tırmaladı. Adamcağız yazılımla donanımın farkını anlatmaya çalışıyordu karşısındakine çileden çıkmış bir şekilde.

“Bak ağabeyciğim. Biz bu bilgisayarı topladık sana. Lisanslı bir ürün yüklemeliyiz. İçine program yüklemesek işine yaramaz bu! O kadar para verdin, üç kuruştan kaçma, benim de keçilerimi kaçırma!”

“Yok yav, boşa mı bi kucak para döktük bu makineye!”

Pürüzsüz musiki ile ortamdaki saçaklı ağız dalaşı pek uyuşmuyordu. İster istemez dinleyecekti. Ama dükkân sahibinin yerinde olmak ve bu laftan anlamayan adama bir şey anlatmaya katlanmak istemezdi doğrusu.

“Dedim ya, çalıştırmak istiyorsan program yüklememiz lazım buna. İster başka bir yerden al, ister bizden, ama programsız olmaz!”

“Soyguncusunuz siz düpedüz be!”

Olan nefis Mahur Saz Semaisi’ne oluyordu. Keman birkaç hafifmeşrep yay tınısı geçiyor, yerini dokunaklı tambura bırakıyordu.

“Bak güzel kardeşim, benim işim gücüm var, meşgul ettiğin yeter be kardeşim, üç saattir!”

“Abi bana baksana bi!”

“Evet!”

Klasik Müziğimizin esas unsuru kanundur diye düşündü. İnce ince nasıl da nakış gibi işliyordu notaları.

“Abi yap bi güzellik de çalıştır şunu be abi! Bak arabada çoluk çocuk kedinin ciğere baktığı gibi bakıyor makineye, bekliyor oynamak için! Hadi be abi, hadi be abi!”

“Bak ağabeyciğim!”

“Evet beyabiciğim!”

“Bak şimdi sana bi yumruk çaksam da iki seksen uzansan şuraya n’olur?”

“N’olur?”

“Sana soruyorum n’olur?”

“Kalkar iki de ben çakarım sana sen de uzanırsın boyulu boyunca mertek gibi!”

“Ya kalkacak durumda değilsen?”

“Nassı yani?”

“Nasılı masılı var mı, mortu çekmişsen yani?”

“Heheh, valla bizim sülale geniştir, orasını sen düşün artık!”

“Sen beni bırak kendine bak, sana n’olur?”

“N’oluru var mı yahu, ölen ölür, giden gider, gidenin dönüşü olur mu ruh bedenden ayrılınca?”

“Haşşunu bileydin!”

“Neyi bileydin”

“Ruh bedenden ayrılınca!”

“Eee?”

“Bilgisayar da o misal!”

“Yani?”

“Yanisi bu bilgisayar bir ceset şimdi ceset, onun içine ruh koyunca yaşayan bir adam gibi olacak, çalışacak. Şimdi mevta gibi. Say ki ölmüş! Senin oğlancıklara bundan şimdilik hayır yok yani”

“N’apacağız?”

“Program yükleyeceğiz!”

“Yap bize bi güzellik be abicim!”

“Yükleyeyim mi?”

“Yüklemeden?”

“Yahu kardeşim sen bela mısın yahu? Git başımdan Allah aşkına!”

Müşterinin başının üstünden sarkan bir karton levhada “hardware - software” kelimeleri görünüyordu. Kemanın yayı hızlı hızlı kaydı teller üstünde. “Sert donanım, yumuşak yazılım” diye mırıldanırken yakaladı kendini. Beyninde bir flaş patladığını hissetti. Neşesi yerine gelmişti, gökte aradığı misali yerde bulmuştu. Örnek, beden-ruh durumuna cuk oturuyordu. O an bir boks hakemi gibi atıldı ileri, “Durun” dedi.

Görüntü donmuş gibi durdular. Ona baktılar. Bilgisayarcıya gönülden yağlı ballı bir “Teşekkürler” çekti. Diğer adamın dikenli yanağından bir makas aldı. Deli mi sandılar yoksa? Umrunda değil valla! Sansınlar istedikleri gibi! Yüreği pır pırdı.

Hopluya zıplaya çıktı dışarı. Eve doğru giderken kelebekler gibiydi. İçinde bir yerlerde Mahur Saz Semaisi kanununun tellerini çimdikleyip duruyordu.

Sayar mı hiç

Ortalığın iyice aydınlanmasıyla dağların ardından burununu cee diye ilk çıkarışı... Ufuktaki sis yastıklarının ardında tortop kocca bir üzüm tanesi gibi görünüşü... Yukarılara doğru alamet bir asma salyangozu gibi yavaş yavaş ağması... Ve şimdi naa şu elektrik direğinin tepesine leyleklerin çevirdiği yuvalar gibi konması...

Gecikmişlerdi. Geçen yıl bu vakitlere kalmadan avludaydılar oysa. Mahsulden beş kasa kuru üzüm vermişti, hayrı kaçmasın. Yirmi kasa da yaş üzüm göndermişti öncesinde. Allah kabul etsin, iyi hayır yapmıştı. Önceki sene de yine tam beş kasa kuru üzüm yirmi kasa da yaşından göndermişti yurda.

Bu çocukları seviyordu. Onlar bu gemi aزیya almış ova insanının ortasında yüzleri parlayan çocuklardı. Cuma hazırlığı için bir gün öncesi akşam yanlarına uğradığında... O ne hayretli bir akşamdı öyle... Afallamıştı. Filiz gibi delikanlılar bu sıcakta oruç tutmuşlardı. Anlayamadı ilkin, oruçluk ayı mı geldi benden habersiz, falan diye geveledi espri olsun diye. Ama kelimenin tam anlamıyla vurulmuştu bu cennet çocuklarına. Daha liseye gidiyorlardı, isteseler kendinin iki oğlu gibi arabanın camlarından omuzlarını sarkıtarak ellerinde meşrubat şişeleriyle dümtis dümtis dolaşabilirlerdi sokaklarda. Bunlar oruç tutuyorlardı yahu oruç, Allah için oruç! Bu sıcakta... Gençliklerinin

baharında... Kanları kaynarken... Bunların yanaklarından nur damlıyordu. Onları seviyordu. Allah'ım ne büyüksün, dedi. Onları Allah için seviyordu. Onların gerisinde Allah'ı seviyordu. Allah yoluna veriyordu bu kasaları. Her sene beş birinden yirmi birinden... Allah hayrını kaçırmasin!

Temmuz güneşi, yakasını paçasını sabah vaktinin sıra dağlar üstünde kalan serinliğinden kurtarmış, şimdi gök kubbenin tepesine tepesine tırmanıyordu. Evet gün, kınna-bı üstünde ilerleyen tesbih taneleri gibi zirveye doğru tık tık kayıyordu. Kaydıkça cehennem sıcaklığı daha dayanılmaz oluyordu. Artık asma yaprakları da fayda etmez olmuştu. Yeşilin arasından inen mızraklar, oklar adamın kolunu bacağına hakikaten yakıyordu.

Cibinliğin yanına üst üste yığılmış pikelerin yorganların üstünden, sıvasız briket duvarın yukarısından bağın yanı sıra ilerleyen toprak yola baktı. Gelen birilerini belli edecek tozun dumanın imi timi yoktu.

Geçen yıl bir pikapla gelmişlerdi. Bu sene de beş ondan yirmi ondan vermeyi hesaplamıştı. Yirmi beş kasayı bir pikap nasıl olsa alırdı. Allah hayrını kaçırmasin.

Gecenin serinliğiyle damarlarına dirim yürüyen taze asma yapraklarının çağla yeşili ümidi öğle yaklaştıkça buharlaşıyor, yerini suyu çekilmiş yorgun buruşuk bir yeşile bırakıyordu.

Bağın içinde başlarını ucu düğümlü mendillerle gölgeleyen işçiler harıl harıl çalışıyorlar, ha bire kasa kasa üzüm kesiyorlardı. Bir yandan kurutulacak üzümler ilaçlı bir suya batırılıp beton zemine seriliyordu. Damda ise vakit bir türlü geçmiyordu.

Radyoyu açtı. Akordu yerinde, telleri gergin bir bağlamadan çıkan yanık bir ara nağme... Ardından bir türkünün hikâyesi... Bir radyo tiyatrosu: Belli ki zamanın behrinde Çukurova'da yaşanan bir aşk macerası... Sevdiğini görmek

için her gün bir bahane üreten o gün de tarlaya sepetinde tepeleme elmayla giden genç kız... Tarladaki kadınlar dirsek dürterek aygın baygın soruyorlar: “Bu kadar elma kime kız, kaç tane elma var o sepette öyle?” Sevdalı kızın yarı utanç yarı kıvanç cevabı: “İnsan sevdiğine verdiğini sayar mı hiç!” Damda pikap yolu gözleyen adamın zihni bu cümlede takılı kalmıştır artık: “İnsan sevdiğine verdiğini sayar mı hiç!” “sevdiğine verdiğini sayar mı hiç!” “sayar mı hiç!” “sayar mı, mı mı, mı...”Gözleri istemeden avlunun gölge bir köşesine hazırlattığı yirmi beş kasaya takılıyor. Duraksıyor. Neden sonra damdan aşağı sesleniyor:

“Hüseyiinin!”

“Buyur ağam!”

“Yurda göndermek için kaç kasa ayırdınız?”

“Kurudan beş yaştan yirmi dedin ya ağam, dediğin gibi...”

“Hüseyiinin!”

“Buyur ağam!”

“Bugün yurttan gelen araba gelene kadar kaç kasa durursanız hepsini çocuklara gönderiyoruz ha!”

“Kaç kasa olursa mı?”

“Heye! Kaç kasa olursa! Kasaları saymayın ha!”

Radyodan yine bir yanık bağlama sesi yükseliyor, tüm damı sarıyor. Adamın kafasında bir o yana bir bu yana giden, eli mendille halay çeken bir söz var:

“İnsan sevdiğine verdiğini sayar mı hiç!”

Keyifle gülümsüyor. Ta ilerilerden bir toz kalkıyor. Kalkan tozdan anlaşılıyor ki bir pikap değil bu, olsa olsa büyük bir kamyon! Gülümsemesi büyüyor. Taa altından dişleri bile parılıyor. Halaya elinde mendille iki kelime daha katılıyor: “Hayrı kaçmasın!”

O eller

Vakitlerden sabahtır. Fırıncılar son buharını serin havaya yeni bırakmış ama ılık sıcağını içinde henüz tutan plastik ekmek kasalarını bakkalların önüne tak tak bırakmaktadır. Gecenin bürudetinin damarlarındaki kanı koyulttuğu kediler, kemiklerini ısıtacak güneşi iple çeker gibi hareketlenmeye başlamıştır.

İstinye sahilinde boğaz ütülü, mavi gri çarşafaları andıran bir sakinlik içindedir. Düz bir ova dense düz bir ovadır hani! Sandalcılar açıkta olta sarkıtmışlardır. Ağ toplayanların ta ötelерinden bir çata pata motor sesi gelmekte, denizin karaya birleştiği yosunlu yerdeyse sanki “keyfimin kâhyasıyım, kime neee, kime ne!” diyen suyun mahmur sedası duyulmaktadır. Havadaki serin esinti ise İhsan Bey’in seyrek saçlarını bir o yana bir bu yana atmakla meşguldür.

Yapacak bir yığın iş, atacak bi dolu imza kendini beklemektedir ama güne sabah sporuyla başlamak da iyidir. Temiz boğaz havasında önce yavaş, ardından hızlanarak yürümek, tempolu koşuyla ter atmak, yavaşlayıp eve yönelmek ve sıcak bir duşla kendine gelmek... Ohh!

Biçtiği parkurun sonuna doğru gelmiştir. Jimnastik aletlerinin solundan kıvrılan yolun bitiminde banka oturacak, birkaç soluk nefeslenip geri dönecektir. Sol taraftaki duvarın üzerinde bekleyen işçi kılıklı iki kişi dikkatini

çekmiş midir bilinmez. Fakat olta gibi sarkıttıkları bacaklarını ileri geri sallamalarından da anlaşılmalıdır ki işleri güçleri öylesine vakit geçirmektir. Belki de bir şeyi, bir vakti, bir dakikayı, birini beklemektedirler. Ufak boylu olanı; eşofmanlarını çekmiş, kondisyon bisikletlerinin yanından geçmekte olan bu zayıf, elmacık kemikleri çıkmış adamın yüzüne bakmaktadır dikkatle. Hop diye zıplayıp iniverir duvardan, yaklaşır:

“Beyim seni bir yerden tanıyorum ben ha!”

Elbette durur İhsan Bey! Durmasa ne yapacak? Hem az dinlenmek iyi gelebilir. Teri üstünde soğumamak kaydıyla... Sırtında biriken terler omur vadisinden kendini bırakır, atleti sırtına soğuk bir yakı gibi yapışır, geceden sinirli çıkan rüzgâr alnını buza keser.

“Olabilir.”

Kabadayı desen kabadayıdır, işçi desen işçi... Halktan biri desen yalan olmaz... Üç beş günlük kirli sakal... Giyile yıkana epiyen; sıkıla, kuruya incelen pamuklu bir gömlek...

“Ne iş yaparsın beyim?”

“Hoooh!” deyip nefeslenir derinden, derinden, derin... Belki ellerini dizlerine koyup ciğerlerini şişirdikten sonra:

“İş adamıyım.” der. “Nakliye işi?”

Kaşlarını kaldırıp gözünü kısar öbürü. Nakliyeyle kamyonu eşleştirir; kamyonla, kamyonlarla tüm çilekeş şoförleri... Yollar yollar, asfalt yollar... Gündüz dinlenilip gece çıkılan yollar... Sonra egzoz dumanlarının kararttığı yollar boyunca kamyoncu lokantaları...

“Nakliye ha! Nakliye...”

“Evet deniz nakliye işi!”

Uzun, yamalı asfalt yollar gelir gelir denize dayanır. Gemiler, takalar, mavnalar... Gemiler, yük gemileri... İlle

de Panama bandıralı... Panama bandıralı bir kuru yük gemisi Boğazdan geçerken... Kafasının içinde bir yerde, beyninin kıyısında köşesinde yitik bir şeyler, mesela bir fotoğraf ya da bir ekran görüntüsü arar gibidir. Bir spor programı geliverir gider gözlerinin önüne. Bir röveşata... Şuuut ve... Bir gülümseme... Bir edepli konuşma... Bir kısık ses... Yakalayamaz hiçbirini:

“Seni iyi tanıyorum amma çıkaramadım şimdi.”

“Televizyondan olabilir.”

“Televizyondan mı? Tele... Te... Vaaay! Sen osun?”

“Kim?”

“Vallaha osun, ne olayım osun!”

Ter soğumuştur sırtında. Sabahın serin esintisi beline beline vurmaktadır şimdi. Yerinde koşu hareketleri yapar, zıplar, devinir... Isınır şimdi...

“Kimim yahu?”

“Çocuklara burs veren İhsan Bey! Değil mi? Değil mi?”

Gülümsemek kadar yakışan bir hareket yoktur insanoğluna. Gülümsemek, selam verir gibi... Gülümsemek, yüreğini açar gibi... Açıp ta al bu senin der gibi...

“Çocuklar mı? Ha, doğrudur! Ama lafı bile olmaz bunların!”

Eprimiş gömlekli, heyheyli bir heyecana gelir:

“Ver elini öpecem abi!”

Eline eğilir, bileğini yakalar adamın. O çeker, bu çeker, o çeker, bu çeker, olmaz! Öpemez!

“Yahu n’apıyorsun? Olur mu?”

“Ballar gibi olur beyim, bu eller öpülür Allah’ıma dinime!”

“Vallahi olmaz!”

“Olur! Vallahi de öpecem billahi de!” İhsan Bey gelişiveren bu muhabbetten belki de işkillenir, nereden belli! Bir dakika önce tanıştığı bu adam kimdir ki?

“Olmaz kardeşim! Git işine yahu!”

“Elini vermezsen ayağına kapanırım bak!”

“Olmaz yahu deli misin sen! Olmaz kardeşim!” Belki damarına yürüyen güneşle şımarıp oyuna dalan kediler de durmuş bakıyorlardır bilge bilge bu konuşmalara.

“Vallahi öpecem! Bak yemin ettim, geri de dönemem, öpecem. Allah’ıma, dinime öpecem!”

Bu garip tartışmayı öteden sabırla, gülümseyerek seyreden diğer adam da yaklaşır şamataya:

“Beyefendi, bu delidir, yani deli desen başın ağrımaz, ama dediğini yapmasa durmaz bu herif, bilirim, verin elinizi de öpsün. Yoksa hakaten ayağınıza kapanır ha! Kurtuluş yoktur!”

İhsan Bey iki arada bir derede... İhsan Bey n’apsa acaba? İhsan Bey anlamıştır. İhsan Bey anlamıştır ki bu iltifat... Evet bu iltifat... Önce denize bakar, sonra çukuruna göçmüş gözlerini gökyüzüne yöneltir. Gözleri damla damla dola gelir. Adam şap diye elini öper o an İhsan Bey’in. Öper de bir adım geri çekilip bir sanat eserini seyrederek gibi hayran hayran bakabilir teri sırtında soğuyan gözleri nemli İhsan Bey’e. Az önce seyrettiği filmin kahramanının, açılan kapıdan giriverdiğini gören bir televizyon seyircisi gibi gözlerini ayırmış dirilip gelen kahramanına hayran hayran bakmaktadır.

Kelebeğin kanat sesi

Gül desenli çaydanlığın zarif burnundan ince bir buhar süzülüp çıktı, odanın ruhuna katıldı. Gülkurusu kanepeler işlemeli, nakışlı tül perdeden geçerek her yana altın sarısı bir boya serpen akşam güneşinin tonundan bir yağlıboya tabloda bulunma zevki aldı. Tavanda kahverengi bir güve kelebeği ölü gibi duruyordu. Kıştan kalmış gibi... Aylardır hareket etmezmiş gibi... Gözlüğün üstünden bakan elli beşlik bir çift göze, kendini otuz beş yaşında hissetti bir ses eşlik etti:

“Çay alır mısınız?”

Varla yok arası hafif bir gülümseme:

“Lütfen!”

Porselen fincanın kaygan mine zeminine hayda bre kendini bırakan sıcak suyun kavisli girdabına parlak dem karışıyor. Üç beş aceleci köpük kabarıp sönüyor çayın üstünde çıt pıt.

“Fundânım’ın aldığı elbiseleri sen de gördün mü?”

Top oynayan çocukların bağrıışları... Maç sonu çaya gideceğiz unutmayın tamam mı? Tamam! Bisküvi için herkes para getirdi değil mi? Musa getirmişse herkes getirmiştir! Bak buraya at pası! Hadi! Yapma be!

Fincanın tabağa tıklaması... Bergamotlu çayın buruk tadı. Ohh!

“Evet! Maalesef! Tüylerim diken diken oldu! Hayrı kaçmasın, kuşluk namazından sonra biraz tesbih dedim. Pencerenin önüne oturdum. Bir yandan sübhanallah, sübhanallah, bir yandan sokağa bakıyorum. Ööööyle sokağın bir başından girdi öbür başından çıktı rüküş şey. Görme-
mek mümkün mü? İnsan biraz şimdi ne giyiliyor diye dik-
kat eder ayol! Cık cık cık!”

İkisinde de beğenmez beğenmez bir gülümseme, bir aşağılar bakış, bir seni beğenmedim duruşu...

“Görgü lazım biraz!”

“Evet valla!”

Sokakta ölümüne gazlayan bir otomobil vınlaması...

“Aaa, gözlerinin altı çökmüş senin, hasta mısın?”

Akşam güneşini aniden bir bulut kapatıverdi gökyü-
zünde, içerisi birkaç perde kararıverdi.

“Yok canım dipdiriyim elhamdulillah!”

Misafirdir, ısrar edilecek! Ağrı lamanın bir türüdür
bizde üstüne gitmek. Bastır bastır:

“Aynaya baktın mı, fena görünüyor yüzün.”

“Açlıktandır şekerim.”

Çocuklar top saydıran arkadaşları sona yaklaştıkça
uğultuyu artırıyorlar. Engin Abi bak adam rekora koşuyor.

“Ayy yoksa aç mıydın, inanmıyorum! Ben de sorma-
dım bak, çay üstüne çay veriyorum!”

“Ay yok şekerim, riya olmasın, birkaç gün nafîle niyet-
leneyim demiştim. O çarptı herhalde. Yoksa bu sabah kah-
valtı yaptım ben. Telaşlanma. Aç olsam söylemez miyim,
yabancı mıyız ayol.”

Gıpta bulaşık hayran bakışlar... Kuru pastadan dilin
üstüne bir tık... Çay... Muhabbet...

“Vallahi sen yükünü tutuyorsun. Bak şuraya yazıyorum, vallahi de cennetliksin billahi de! Kız orda bize sahip çıkarsın değil mi? Bu da iyidir bunu da alın cennete, dersin değil mi ha?”

“Aman estağfirullah canım. Ben kim cennete aracı olmak kim ayol!”

Çatal çatal eksilen yaş pastanın üstündeki ıslak kek hoop ağır bastı, haydaaa göçtü eksilen tarafa, biçim bozuldu.

“Öyle deme kız! Deste deste biriktiriyorsun namazları her gün beş vakit. Oruç desen oruç var. Hac dersin kaç kez gittiniz hac’abiyle. O yetmiyor bir de üstüne umreler. Sen girmeyeceksin de bizi mi alacaklar cennete anacım. Ömürsün valla!”

Fincanın yarısına inen çay ne yapsa acaba, soğusa mı ılık mı dursa, tadı acısa mı kıvamında mı kalsa, dar durum. Güve kelebeği sakar makar gelip kondu kanepenin kenarına.

“Valla güvendiğim bir tevazuum vardı sen şişirdikçe şişiriyorsun beni ama! Tamam, bir şeyler yapmaya çalışıyorum elbette ama bu kadar büyümeye gerek yok.”

Güve kelebeği kanatlarını açtı, kapadı, açtı, kapadı. Fırsat mı yakalamış ne?

“Ah ah bir bilsen bizim gözümüzde yerini. Biz seni bayağı bayağı örnek alıyoruz biliyor musun? Mualla, Ayten, Selma hep böyle.”

“Kız siz adamı yoldan sapıttırsınız ha!”

“Nedenmiş?”

Bir dairenin zili takılı kaldı, kanarya boğazı sıkılmış gibi bağılıyor biteviye cuk cuk cuk... Merdiven boşluğunda bir kapı sesi... Körolmuyasıcılar bu kaçınıcı! Zile bi daha bas, bi daha!

“Tevazuma güvenmesem bir şey oldum zannedeceğim yani!”

“Sen istediğin kadar öyle de başkasın gözümüzde.”

Güve kelebeği yumurta atacağı uygun yeri buldu sonunda. Bu kıvrım korunaklıydı. Kanatlarını kapadı hareketsiz görünüyordu. Ama belli belirsiz kıpırdanıyor gibiydi de.

“Bak oruç tutunca n’apmak lazımmış biliyor musun, süslenmek lazımmış?”

“Ne?”

“Yüzündeki açlık belirtileri onu oruç gösterişine sürüklemesin diye? Orucunu saklamak için yani!”

“Ay inanmıyorum! Gerçekten mi?”

“Yaaa! Ben de nafile oruçlarda hafif bir makyaj yapıyorum biliyor musun?”

“Bunu dediğin iyi oldu. Ben de yapayım bari. Oruçlu olduğum anlaşılmaz böylece değil mi?”

“Evet!”

“Riyadan kaçalım derken harama girmiş olmaz mıyız o zaman kız, kendimizi göstermek falan yani? Yok anam, ben yapmam öyle şey! Yapmam değil mi? Ay valla bilmem ki!”

“Valla sabah programındaki hoca öyle demedi. Ben onun yalancısıyım.”

İki arada bir derede kaldı. N’apsa acaba? N’apsa n’apsa?

Buldum buldum diye parmak şaklatması ünlüydü gün arkadaşları arasında: şılak!

“Müthiş bir fikrim var!”

“Yine ne buldun kız, neymiş bu fikir?”

“Bunu gün arkadaşlarımızın hepsine söyleyelim, onlar da kendilerine dikkat etsinler. Ele güne karşı oruçlu olduğumuzu belli etmeyelim. Caddeye ıkıyoruz, sokakta yürüyoruz. Sürüp srştrp... Ha, ne dersin?”

“Ekip hareketi! Vallahi iyi fikir!”

“Bence de!”

Kahverengi kıtır güve kelebeği, görevini yapmış olanın neşesinden mi nedir, i huzuruyla ırpıtı hafiflemiş kanatlarını. Havayı makaslayarak dolaşmaya başladı işte odada sağa sola yukarı aşağı. Kanat sesi duyulmuyordu hiç. Zaten kelebeklerin kanat sesi olmazdı ki!

Talibin aşkı

Kapı zilini ikinci defa çalmasına rağmen açan olmamıştı. Merdiven aralığına keskin bir koku hâkimdi. Bozulmuş bir et ya da kokuşmuş bir yemek gibi bir şey olsa gerekti. İçeri girse kurtulacaktı. Kapı önüne konan çöp kovalarından biri olsa gerekti. Dayanmak gittikçe zorlaşıyordu.

İçeriden birkaç tıkırtı duyuldu, ardından açıldı kapı. Ama hobareeyy amanın o da ne? Yüzüne yüzüne vurdu kokunun kaynağı koca sert dalgalar gibi. Buradan geliyor-muş meğer. Yüzünü buruşturdu.

Kapıyı açan sarı kâküllü Rıfat; misafirini yarı gülümser, yarı mahcup içeri buyur etti. “Buyur, hoş geldin!” sözünün ardına da “İçerde ağır bir koku var, kusura bakmayasın!” özrünü ilişti.

İçeri girse mi girmese mi, girmese geri dönse mi... Girse böylesi kokular midesini kaldırır, otogardaki sakatat varili... Okul yolundaki kasabın teneke çöp kutusundaki koku... Midesinin fıldır fıldır dönmesi... Girmese olmaz, cık cık, ayıptır! N’apsın? Girdi.

Ev halkından birkaçı burnunu tutarak, çakal bakışıyla, yan yan bakıyordu kapıyı açan Rıfat’a. Bu durumun sorumlusu Rıfat mıydı? Salona geçtiler. Merhabalar, hoş geldinler, hal hatır sormalar, okul nasıl gidiyorlar...

Kokunun kaynağını merak ediyordu. Ama pat diye de sorulmazdı ki! Her tarafı kaplamış bu murdar koku... “Kusura bakmayasın” demişti ama. Kendini ne kadar tutsa da rahatsız edici bir ufunetti bu. Mümkün mü midenin kalkmaması? İnsanın burnunun direğini kırıyor. Ama madem bu kadar aşikârdı... Özür de dilemişti ya Rıfat, sorabilirdi. Nasıl sormalıydı. “Bu ne kokusu?” diye mi? Yok canım, kasap dükkânı teftiş eden zabıtalara gibi, dom dom... “Bu ne kokusu yahu?” Olmaz! “Hayırdır içeride ceset meset mi unuttunuz kardeş, ne bu leş kokusu, ne iş, ha? Hi ha hoh!” deyip makaraya saracak kadar da samimi değildi onunla.

İşte tam o anda, elini burnundan çektiği anda fark etti kapıdan beri elinin burnunda olduğunu. Basbayağı hakaret manasına gelirdi bu kendince. “Ne pis bir koku” der gibi, “Bu ne rezalet yahu!” der gibi...

Amaaan! İnce düşünmeye gerek yok deyip soracaktı ki... Ağzını sormaya aa diye açmıştı ki... Rıfat, anlamış anlamış bakıp “gel benle” demez mi! Kalktı, holde ilerledi. O da düştü peşine!

Koridoru geçip soldaki odanın kapısını açtılar. Ufuneton tonajından anlaşılıyordu ki evet, merkez burasıydı. Allah var, dayanılacak gibi de değildi.

Rıfat, kızıl benekli parmaklarıyla lambanın kemik renkli mika anahtarına tık diye dokununca içinde buldukları odanın teşkilatlı bir ebru atölyesine dönüşmüş olduğunu anladı. Sağdaki masanın üstü gazetelerle kaplanmıştı. Ortasında fırın tepsisini andıran gri metal bir tekne duruyordu. İçi yarısına kadar mat bir sıvıyla doluydu. Her yana, kâğıt ruloları saçılmıştı; kumaşı yaldızlı kanepelerin üzerine, geçmeli sehpaaların yüzeyine, koltuğun üstüne başına hatta yerlere, kilim bile kıvrımlı, eğik büğük, boruya özenen, düzeltilmeyi bekleyen, ıslanmış kurumuş ebru kâğıtlarıyla doluydu.

Hayran hayran bakmaya başladı aralardaki düzgün kâğıtlara, kâğıtların üzerindeki menevişlere, menevişlerin arasındaki karanfillere, karanfil yapraklarındaki kıvrımlara, renklere, tonlara.

Hep merak etmişti, bu ebru denen şey nasıl yapılır, bingıldayan oynak suyun üzerine nasıl resim çizilir, bu şekiller kâğıda nasıl aktarılır. İşte tam da göbeğine düşmüştü atölyenin. Her şeye dokunabilirdi, denemeler yapabiliyordu belki. İçi kıpır kıpır oldu, hafifledi. Bu kadar yakındı yani. Koku falan burnuna uğramaz oldu. Uzun, zahmetli bir açlıktan sonra önüne konan mükellef bir sofranın hangi nimetinden dişlemeye başlayacağını bilememek gibi ağzı kulaklarında bir şaşkınlık içindeydi.

Böyle ağzı açık ayran delisi gibi baygın baygın bir zaman durdu. Sonra bu rüyayı Rıfat'ın sesi bozdu:

“İşte kokunun hikâyesi budur, ebru çalışıyorum burada!” dedi.

Misafir; kâğıtlardaki renklere yangınlığını, kavisli kıvrımlı şekillere hayranlığını sesinin tonuna yedire yedire:

“Ne güzel yapmışsınız!” diye inledi.

Bu imrentiyi duyan mütevazı ebrucu sanki üzerine salkım saçak, kara yağlı, murdar bir paçavra atılmış gibi irkildi, geri çekildi. Kaşları çatıldı.

“Esağfirullah, güzel yaptırılmış!” diye düzeltilti.

Misafir, gözleri yağlı ballı ebru ziyafetinde, zihni birkaç işi bir arada yapma çabalamasında, dalgın mırıldandı:

“Nasıl yani, kimin siparişi?”

“Ne siparişi?”

Göz banyosundan ayrılmadan, mutluluk sarhoşluğunda, tatlı bir rüyada sayıklar gibi cevap verdi:

“Yaptırılmış dedin de...”

“Ha! Ne güzel yaptırılmış dedim. Saniihakim tarafından yani. Biz kim bir güzellik ortaya koymak kim. Ade-moğlu pürhatadır Yaradan kurtarmasa!”

“Neyse, bana da öğretsene ebruyu, n’olur! Hadiiii!” Ricası şiirliydi, kalptendi.

“Bana düşen anlatmaktır, talipte istidat varsa meşkedek.”

“Ne eder ne eder?”

“Talipte” diyorum, “İstidat varsa meşkedek” öğrenir yani.

“Kim?”

“Talip”

Ebru bahçesinde bakış gezintisine çıktığı mestane se-yahatten sıyrılıverdi, gözlerini açtı:

“Talip kim kardeşim?”

“Öğrenmek istiyorsan talipsin, öğrenmek istiyorsun yani. Talebe’den talip. Öğrenci yani.”

“Ha! Öyle desene. Ben de sandım ki adımlı...”

Anlatmaya dünden hazır gibiydi:

“Bak şimdi! Buna, teknedeki bu suya kitre denir. Yo-ğun bir karışım. Çeşitli maddelerden oluşur. Nebatâtı ve hayvanatı temsilen bitki özsuğu da var hayvan ödü de...”

“Öd mü? Öd suyu yani?”

“Evet, dana ödü. Bu suyun, yani kitrenin üstüne bo-yalarla bir güzellikler âlemi kurarız. Bu desenler, kâinatın sembolüdür.”

“Allah Allah!”

“Evet. Bak şimdi kitreyi şu boylarla menevişleye-lim. Üstüne bir karanfil, onun yanına bir tane daha. Sa-ğın solunu düzeltelim. Birkaç yaprak. İşte tamam. Tüm büyüleyiciliğiyle fantastik bir uzayımız oldu. Sence de etkileyici mi?”

“Valla müthiş! Öyle iki şakşukla hallediverdin işi. Güzel yaptın.”

“Bak olmadı, ne diyecektik?”

“Ha! Güzel yaptırıldı.”

“Haşşöyle! Evren tamam. Uzat şimdi şu kâğıdı. Bak, kâğıt nefistir. Benliğimiz yani. Benliğimiz evrenin güzelliklerini aha böyle örter. Örttüğümüz üzerini teknenin, teknedeki suyun, suyun üstündeki güzelliğin... Kuru bir kâğıt var şimdi gördüğün. Sen sen ol dünyayı kendinden ibaret görenlerden olma demişti ustam. Olursan sadece sen varsın gibi, her şeyi sen yapıyormuşsun gibi zannedersin. Örtersen caanım yaradılmışların hepisini, yanılırsın, demişti. Kâfir de Allah'ın sanatını örter böyle ya! Öyle değil mi? Sonra beni zangır zangır sarsan iki dize sıralamıştı rahmetli ustam.”

“Nedir?”

“Onu kâğıdı kitrenin üstünden çekerken söyleyeceğiz.”

“Ne zaman?”

“Zamanı geldi.”

Rıfat eline ahşap saplı bir kısa şiş aldı. Teknenin köşesinden aşağıya batırdı:

“Kâğıdın köşesini şu biz’le kaldıralım. “Biz”dir bu sivri telin adı. Benliği duman edip biz’e, beraberliğe gönderme de sayabilirsin bu edevatın adını. Bak köşelerinden tutup çekiyoruz evreni örten perdeyi, yani benliğimizi, hoop! Çekerken dizelerimizi söyleyelim: “Çek kendini aradaaan / Zahir olsun yaradaaan!”

Rıfat, teknedeki kâğıdı zarif bir kavisle, sanki bir illüzyon ustasının el çabukluğuna benzer bir alışmışlıkla suyun üstünden çekti, sıyırdı, aldı. İki köşesinden tuttu gösterdi. Demin suyun üstündeki şekiller tastamam kâğıdın yüzündeydi. Misafir ebruya mı hayran olsun, dizelere mi? İyice şaşı şapalaklaştı: “Vayy, müthiş bir söz bu yahu! Çek

kendini aradan, zahir olsun yaradan! Soyutlama da çok güzel! Dur bakalım, benlik kâğıttır. Kâğıt resmi örter, yani benlik evreni perdeler. Sıyr benliği, görünsün kurban olduğum Yaradan'ın sanatı, güzelliği. Valla okey, okey, okey; bravo, bravo, bravo! Vaaay, Ebru da çok güzel oldu ha!”

“Bak yine olmadı, ne diyecektik?”

“Ha, ne güzel yaptırıldı! Büyüksün!”

“Sapıtma!”

“Ademoğlu pürhatadır Yaradan kurtarmasa!”

“Eyvallah!”

Pınar nerede

Şeftalilerin eriklerin dallarını bulut bulut köpürttüğü zamanlar. Bugünlerde üzerimde bir kırgınlık bir kırılgınlık, sormayın. Babaannemi hatırlatıyor bana bedenim sanki. Cereyan olur yavrum açma pencereyi, diyen ak pak yazmalı erik kurusu babaannemi. Ben de cereyanda kalmışım demek ki her yanım saçak saçak, dilim dilim dökülüyor. Alabildiğine bir gerinme isteği üzerimde. Ruhum ise kaskatı. Kuru, çorak hissediyorum içimi. Bana ruhumu yeşertecek bir göze, bir pınar gerek. Kıraç vadilerin bir yamacında belirip yanını yöresini yeşillendiren bir pınar... Bu sıralar okulda da keyfim yok, finallerin bam bam ayak sesini yavaş yavaş duyuyorum. Yine o zorlu kara bulutla savaşmak... Işıksız bir fırtına yaklaşıyor, yaklaşıyor. Bana bir pınar gerek, güneşten bağı yanan taşlara, çakıllara hayat verecek duru bir pınar...

Daha ekmek arabaları yeni bırakıyorlar kasalarını marketlere. Ortalık demin ışıdı. Yatsam mı bu vakitte tatlı tatlı, ne olur? Ama sözleştik Orhan'la. Delikanlı adam sözünden dönmez değil mi? Bu delikanlılık meselesi Ekrem Abi'den miras. İşler yolunda gittiğinde de, sarpa sardığında da bizim anlayacağımız damardan girerdi hep. Delikanlılığa yakışmaz sözünde durmamak, derdi. Sokakta serseri gibi o yana bu yana dolaşmak, oraya buraya sarmak delikanlının kitabında yok, derdi. Sohbeti aksatmak bozar bizi

kardeş, derdi. Oruç ayı girerken kalıbı dinlendirelim biraz, derdi. Derdi, derdi... Üzerimizde ne kadar emeği var o güzel insanın yahu, değil mi ya! Arayıp sormayı da ihmal ettik son zamanlarda. Gözkapaklarımda bir ton ağırlık var sanki. Kestirmemeyi başarabilecek miyim acaba. Kapandı kapanacak gözlerim.

O ne be? Pencereden adımını atan da kim? Amanın yahu n'oluyoruz? Dördüncü kat burası yahu! Kendimde miyim?

Kaşları çatma. Gözleri çukurda. Üzerinde bir dokuma dolanmış, başında sade yüzü görünüyor, O mu? Gülümsüyor bak! Bir şey soruyor:

“Keçeli, pınar nerede?”

“Hangi pınar?”

“Kaç pınar var ki?”

“Nasıl yani? Efendim, anlayamadım bağışlayın! Üstadım!”

“Pınar nerede?”

Gülümsüyor, soru değil bu. Besbelli cevabını biliyor. Bir şey anlatmak istiyor. Ama ne?

Evi tarıyor çakmak gözleri. Yeri, duvarları, güzel yazı tablolarını, kitaplığı... En son kitaplıkta duruyor o iki ışıklı yuvarlak. İlerliyor, derinden inceliyor raftakileri. Gülümsüyor yeniden.

Bir elini uzatıyor kırmızı ciltlerin rafına. Tutunuyor ve kendini çekiyor yukarıya. Aralayıp aralarına giriveriyor yaldızlı kitapların. An o an, bir ışık göletine dalar gibi, sıroluyor orada.

Ardında yağmurun ilk toprak esintisi gibi artık ruhun nerelerine dokunuyorsa, irkiltici nefasette bir koku. Yitiyor oracıkta. Kulağında o çınlama: Pınar nerede... Pınar nerede... Pınar nerede...

Sarayburnu

Bir tarafta gel benle diyen, elim sende oynamak isteyen, şıpşıplı tuzlu deniz, diğer yanda alabildiğine keşmekeşiyle Harem Garajı. Karşıda masalsı silüetiyle bir gravürden yeni çıkıp gelmiş gibi, üstüne suluboya renkler serpmiş de bana bak der gibi çıldırtan Sarayburnu manzarası; beride tüm yozoğluyozluğuyla otobüs terminali... Bağırtlak ayakçılar... Siyah çamur şırfıntısı... Tıkış tıkış teliz çuvallar... Beyaz peynir bidonu tepeleri... Zifir sigara dumanları... Adamın ağzına hapşıran çekilordancılar... Yağır yazıhane oturakları...

Yanımda kaş üstünde kara bir kasket bitivermez mi! “Selamünaleyküm aleyküm selâm, nerelisin, şuradanım, içinden mi, yok köyünden, nerden böyle, işim vardı, hastan mı var, yok gezmeye...”

“Adın neydi gözüm?”

“Engin.”

“Ya sizin?”

“Muzaffer!”

“Ne iş yaparsınız?”

“Değnekçiyim.”

“Yani”

“Yanisi müşteri bulurum yazıhaneye. Meydanda olta

sarkıtırım: Yolculuk nereye bilader, Kastamonu? Düzce? Ankara'ya hemen, kalkıyor canım abim? Annadın ya?"

"Evet."

"Adın neydi abiciğim?"

"Engin."

"Enginciğim bak seninle iki laf çevirelim şurda. Ben adını bilmediğim adamla konuşmam. Adıyla hitap edecek-sin adama değil mi? Onun için sordum sana. Bakıyorsun samimi bir sohbet sardırılmışlar adamlar, çayların biri gelip biri gidiyor, saatlerce konuşuyorlar. Ayrılırken telefonlarını alacaklar, adın neydi diyor utanmadan. Yuh yani! Bu ne ya! Sen boşa konuştun şimdiye kadar. Söz pırlantadır bizde, pırlantayı sokağa saçar mısın, söz yerinde ağırdır, delikanlı adam çenesinin ayarını bilecek! Valla bu insanoğlunu anlamak zor ha? Neden dersen. Anlatayım. Bak şimdi insan demek kalp demek aslında değil mi? Öyle, evet. Ama kısa devreye bak ki insan ilkin kalbine ihanet ediyor. Enteresan değil mi? Bence enteresan. Hem de çok. Samimiyet denen meseleyi alalım şimdi. Bak sana bir soru. Samimiyet kelimesi mi daha çok kullanılıyor ağızlarda, samimiyetsiz mi? Elbette samimiyetsiz değil mi? Bu da neyi gösteriyor, samimiyetsizliğin yaygın olduğunu aramızda. Al sana bir hayat dersi. Adın neydi senin canım abiciğim?"

Sarayburnu, ah Sarayburnu! Önde yeşil bir çember, ağaçlı çalılı... Ardında Topkapı Sarayı'nın bıçakla açılmış kurşun kalemler gibi göğü gösteren sıralı kuleleri...

"Adın neydi senin canım abiciğim?"

"Ha! Engin."

"Enginciğim, iki gözüm. Mesela iki adam düşün, öylelerini sen de çok görmüştündür, bakıyorsun ki can ciğer kuzu sarması. Ama bilemezsin kafaları ne Çıfıt çarşısıdır onların. Nerden belli diyeceksin değil mi? Peki ben sana sorayım, birbirini bir kaşık suda boğmayacakları nerden

belli? Ha nerden belli? Bilemeyiz değil mi? Tabii, bilemeyiz. O halde na'pıyoruz? Samimiyetimizi beş paraya satmıyoruz değil mi? Afedersin, adın ne demiştin üstat?"

Harem Garajı'nın kara şamatasının içinden siyah beyaz bir şarkı sızıp ulaşıyor kulaklarıma: "Önde zeytin ağaçları arkasında yar / Sene 1946 / Mevsim / Sonbahar / Önde zeytin ağaçları neleyim neleyim / Dalları neleyim / Yar yoluna dökülmedik dilleri neleyim." Garip! Nerden çıktı da beni buldu şimdi bu tını yahu, içim açıldı!

"Adın ne demiştin kardeş?"

"Kusura bakma dalmışım, Engin."

"Ha Enginciğim, diyeceğim o ki samimi insan kalmadı be koçum. Nerde o bizim gençliğimizdeki samimi arkadaşlıklar. Arkadaşı için canını vermeler falan. Şimdi ara ki bulasın? Bakıyorsun adamlar muhabbeti sardırılmışlar, daha birbirinin nereli olduğunu bilmiyor. Böyle muhabbet mi olur yahu! Bu muhabbet falan değil, anca laf, bir torba dolusu laf. Bak ben burada her gün adam alıp adam satıyorum Harem Garajı'nda. Kimin ne kırat olduğunu anlayıveririm bakışından. İki delikanlı otobüs bekliyor, bir fiskos bir fiskos, değme gitsin. Dedim ki içimden şu sağdakini hiç gözüm tutmadı, bir olta atayım bakalım dedim, yutacak mı zokayı. Ne karakterli bir gence benziyorsun sen dedim, ne samimi sohbetin var. Öbürüne dönüp dedim ki, bravo yani arkadaş, böyle arkadaş aramakla bulunmaz. Adın Ahmet mi demiştin bilader?"

"Engin."

"Ha Enginciğim, ne diyordum, ha, iyi arkadaş bulmuşsun dedimdi. Evet, öyle demiştin değil mi? Niye dedim bil bakalım!"

"Bilmem!"

"Patlak bir tekerin deliği nasıl bulunur?"

“Haydaa, Muzaffer Abi nerden çıktı şimdi patlak tekerin deliği yahu! Peki, nasıl bulunmuş?”

“Bak anlatayım, bunlar hayat dersi. Patlak tekere basacaksın havayı, basacaksın havayı! Sonra kulak vereceksin neresinden fışlıyor diye. Ben de bastım havayı, bastım havayı. Sonra kulak verdim. Ne dese beğenirsin?”

“Ne dedi?”

“Bir sürü lagaluga! Samimi değil yani arkadaşıyla, onu anladım. Mustafa mı demiştin adına?”

“Engin.”

“Ha, Engin kardeş, iki kişi düşün, yağlı ballı konuşuyorlar, gözümlü, canımlı, cicimli... Bakıyorsun adam candan gibi. Baksan ki adını bilmiyor karşıdakinin, ondanmış canımlı cicimli laflar. Ne acayip değil mi? Bu adamların samimiyetinden kıl kapmaz mısın? Elbette kapacaksınız! Muhittin miydi?”

“Engin, Engin; En-gin!”

Engin ben istesem bir sürü palavra atarım biliyor musun, çenem kuvvetlidir, ama doğru konuşurum her zaman, faturalı konuşurum. Sana bi ağlasam var ya şu şakır şakır yağmur hikâye kalır yanında. Ama kurt masalı yok bizde. Ha yalan ha yılan demiş atalar değil mi? Adı aklına gelmeyince nasıl hitap edecek? Elbette gelsin ağabeyciğimler gitsin çiğirimler... Delikanlı adam mert olacak. Mertliğin ilk tüzüğü aleyhte konuşmamak. İkincisi ağır olacaksın, her lafa maydanoz olmayacaksın. Adını bağışla kardeş, dilimin ucunda?

“Engin.”

“Evvvet ya, Enginciğim, ne diyordum, samimiyet diyordum değil mi? Evet samimiyet! Çok önemli bu! Bir insanın ardından konuşmak da delikanlılığın kitabında yok. Söz hakkı doğuyor o adama. Adamın haberi olmuyor amma.

Ne olacak? Ardından konuşmayacağız başkasının. Mesela şu iki adamı görüyor musun? Görüyor musun?”

“Evet.”

“Mesela sence bunlardan hangisi dostunun arkasından konuşur, içten pazarlıklı, kankasını satar kılıklı?”

“Bilmem.”

“Tahmin et!”

“Valla tanımıyorum elin adamını Muzaffer Abi. İlk defa gördüm. Ne bileyim yahu!”

“Yaaaaa! Tanıyacaksın iki gözüm. Bak ben adam kantarıyım bugüne bugün, kimin ciğeri kaç gram gelir bilirim. Bi bakışta tırrrak anlarım. Bak sağdakinin gözlerine. Bak bak! Bak suratına!”

“Ne var ki?”

“Hiç meymenet var mı?”

“Nasıl yani?”

“Ne hin bakıyor baksana arkadaşına! Ah o gözler yok mu gözler! Gözler kalbin aynasıdır mı derdi şarkı? Öyle bir şeydi işte! Canım kardeşim işte böyle! Çok konuşmam ben, carcur etmem. Milletın başını ağrıtmayı sevmem. Çok konuşunca illaki atarsın tutarsın. Atıp tutmak da bizim kitabımızda yazmaz. Laf kıtlığında asmaları budamak olmaz. Adını deyiver, gözünün yağını yediğim, Macit miydi?”

Sarayburnu! Ah Sarayburnu, öyle durma suluboya bir resim gibi karşımda! Ağaçların sümbül sümbül, sarmaşıkların salkım saçak... Öyle durma orda! Gelirim sana sonra! Geçmişte kaldı demem! Eski çamlar bardak oldu demem! Ativeririm kendimi dalgalara sana gelmek için bu yağmurda! Sarayburnu vebalim sen olursun sonra! Bak karışmam! Demedi deme!

Sürahi

Yoksulluk başındaki eprimiş beyaz tülbentten aşağıya, rengi kaçmış basma gömleğe, şalvara doğru siyim siyim akıyordu... Tamir görmüş lastik yemeniye hatta elinde okşanmaktan parlamış budaklı asaya kadar...

Züccaciye dükkânının porselen tabaklar yansıyan ışıltılı cam kapısından ürkerek girdi. İleriye birkaç adım attı, durdu. Bir yüksek ses duysa çarşının öte başına kadar kaçacak gibi tedirgindi. Dükkân sahibi benimle konuşuyordu.

“Ne selam ne sabah, ne telefon ne meyil, ne tivitir ne feys! Nerdesin be abiciğim, hangi deliğe girdin? Yoksun aylardır?”

Dükkân sahibine asgari karşılığı veriyor, dikkatimi kapıdan içeri girmeye çalışan bu ihtiyar kadında tutuyordum. Kulaklarımla arkadaşı dinliyor, gözümle onu izliyordum. Lafımızı bölse miydi, gerisingeri çıksa mıydı? Bir yarım adım attı. İlerlemeye cesaret bulamadı. Başını omzunun arasına gömüp geri dönuverdi. Başkalarını kendinden haberdar etmek istememesine ayaklarının ucuna basa basa dışarı doğru iki adım kaçtı. Dükkân sahibi beri gel oltasını uzaklaşan müşterinin ardından yetiştirdi:

“Buyur teyze, ne aramıştın?”

İrkiliverdi. Kendisiyle muhatap olmuşlardı. Kendisiyle... Şu rengi kaçmış varlığından kimselerin haberdar

olmadığı kendisiyle... Parmaklarının kemikleri kadar cılız sesiyle inledi:

“Allah satı pazarı virsin, bocut bakdımıdı.” dedi.

Adam yukarı raftaki sürahilerin sırasını gösterdi. Sekiz on tanesi yan yanaydı.

“Aboov ne güzel dizi dizi, sıra sıra, renkli renkliymiş ha!” dedi. “Rabbim kötü bakıştan korusun dükkânını, ay yavrım. Nazar değmesin, ağız dadıynan ekmek paranı sıyr çıkar arasından kap kacağın.” diye de ekledi.

Adam raftaki ucuz plastik sürahilere bakıp gülümsedi.

İhtiyar kadın, elindeki kaba saba asa ile birini işaret etti, her yoksul müşterinin yaptığı ilk iş gibi fiyatını sordu.

“Allah’ımın övüp sevip yarattığı! Kaç kuruş şu öteki?”

“Bir buçuk lira.”

Kadın geriye bir adım attı, gözleri ayrıldı, elini ağzına kapattı ve siper alır gibi savunmaya geçti:

“Aboov dükkânı mı alıyoruz kurban olduğum!”

“Ne oldu teyze, üç çay parası, bir buçuk dedik, pahalı mı?”

“Pahalı da söz mü ay oğlum, helbet pahalı, helbet el yakar. Aboov bir buçuk diyor, amanın! Ne günlere kaldık! Ahir zaman derlerdi de yalansıldık. Aboov!”

Kadın hayretinde ciddiydi. Dükkâncı çaresiz müla-yimleşti. Düşündü, bana baktı, takılınca fısır mısır edip gülümsedi:

“Sen kaç lira düşünüyorsun teyzecim, sen söyle.”

“Gurban olduğum! Sen bir buçuktan açtın sözü, ben daha ne diyeyim, aboov?”

Uzun bir pazarlık süreci başladı. Dükkâncı işin eğlen-cesinde, kadın can derdindeydi. Sesler kulağımda bulanık-laştı. Görüntü bulutlandı. Daldım gittim. Bu kadın nerede,

hangi çatının altında yaşar, ne yer ne içer? Bir ekmeği kaç öğüne paylaştırır. Elinde bir arada gördüğü para en çok ne kadardır? Vay anam vay dedim. Yokluktan bir buçuk liranın hesabına kalmak... Seslerin bulanıklığı duruldu, konuşmalarını seçmeye başladım:

“Kızları gelin ettik, oğlanların ikisi de okuyor çok şükür.”

“Ne çıkacak çocuklar.”

“Büyük öğretmen, ufağı meendis”

“Maşallah iyi okutuyorsun ikisini de! Bu yoklukta nasıl başa çıkıyorsun teyze? Bak bizim plastik sürahiye bile çok pahalı dedin.

“Abileri sağolsun! Abiler diyor işte, birini bir gün görmedim. Hanya’dan Konya’dan toplanmışlar bir araya. Bildin mi ağabeyleri? Rabbim onlardan razı olsun! Bana kalsa kapıdan ıratmazdım uşakları. Uşak dediğin canın ciğerin, değil mi? Çalıştırdılar, kazandırdılar, gönderdiler, okuttular, yaban illerde yaban maban demediler sahip çıktılar. Allah cop diye cennetine koysun onları! Sorgusuz sualsiz coop diye!”

Dirseklerimden ellerime doğru derimde bir soğuk rüzgâr gezindi, ürperdim. Demek yapılanlar boşa gitmiyordu. Demek gönülden gelen sesler gönüllere ulaşıyordu. Demek balık bilmesee... değil, balık da biliyordu... demek... demek...

O an gözümün önünde bir asa belirdi ve kızıl gündoğumu hayallerimi, hayallerimin denizini yararcasına göğe doğru yükseldi. İşaret ettiği sürahiyi çırak indirdi. Bir büyük ev eşyası alır gibi sevinçliydi. Her yanını kontrol etti. Kulpunu, kapağını, altını, dudağını... Her yanını bir beyaz eşya, bir buzdolabı, bir fırın almırışçasına gözden geçirdi, pütürlü parmaklarıyla yokladı, gözleriyle sevdi. Gözbebekleri parlıyordu. Bu dükkânda insanları gözlerim,

bu parıltıyı alışveriş yapan gözlerin hiçbirinde yıllar var ki görmemiştim.

“Delik değildir değil mi yiğenim?”

“Olur mu teyzeciğim!”

Dükkân sahibi sürahiyi gazete kağıdına haşır huşur sarmalamadan önce içine iki su bardağı ekledi. Kadın farkına varmadı. Eliyle ağzına dik bir duvar yaptı, bana dönüp dudak hareketleriyle sessizce “Bu da bizden olsun değil mi?” dedi. Paketi bir poşete yerleştirdi. Yoksul kadının esasını cam tezgâha dayadı. Koltuğunun altındaki ufak çantasının tokasını çıt diye açtı. Besmelesini çekti.

“Aboovv saymış da mı koymuşum, hesap mı itmişim kitap mı itmişim. Bak gördün mü tam bir buçuk varmış yanımda.” deyip çantanın dibinde boynunu bükmüş iki öksüz bozukluğu dükkân sahibine uzattı. Poşetine uzandı.

Bir plastik sürahidenden daha ağır duran paketi aldı, duraksadı. Eliyle ağırlığını tarttı. “Ağır duruyor bu yeğenim!” deyip dükkânı biraz daha meşgul edecek mecali kendinde bulamadı. “Allah kem nazardan saklasın dükkânını. Kem nazar yüklü deveyi tökezletir alimallah!” diyerek kapıya yöneldi, çarşının kalabalığı arasına karıştı.

Yolculuk devam ediyor

Yolculuk devam ediyor. O korkunç, o bulaşıcı hastalık her an kendine yeni kurbanlar buluyor, adım adım ilerliyor.

Güneş ulaştığı zirveden batıya doğru kaymaya başladı çoktan. Aman bu son fırsattır ha! Gün battı battı! Geri dönüşü yok bu işin! Akşam olmadan bu hortumları döşemeli yerli yerince. Tepeleri aşır kente bin bir güçle getirdikleri bu hayat kaynaklarını, memba suyunun yollarını...

Güneş bu temmuz sıcağında hele ikinci vakti kat kat yakıcı. Kertenkeleler bile başlarını sokacakları bir gölge bulmuşlar. Ortalığa, kendi güvenli kuytularından nutuklar çeken bir alay ağustosböceği hakim; cır cır cır.

Yolculuk devam ediyor. İnişli yokuşlu, yamaç patikalar. İnsanın elini, ayağını parçalayan çengelli bitkiler, bas bana da patlayayım diye bekleyen ebucehilkarpuzları. Değil dağı bayırı, kente ulaşmak için kullanılacak patikaları bile dikenli otlar, keskin uçlu çalılar sarmış. Buralardan birileri gidip gelmeyeli epeyi zaman geçmiş demek ki.

Aralarda yemyeşil gövdesi, parlak kırmızı meyvesiyle deli otları da görülüyor, kısıdan: Ağu! Aman onlara yaklaşmayın demişti kalbiyle konuşan. Dokunmayın demiyorum yaklaşmayın diye yinelemişti sözlerini. Bu sınıra uyuyorlardı.

Yapı işiyle uğraşan bir grup delikanlıdır, bu yola kendilerini adayan. Kente hayat getirmeye vermişler kendilerini. Harap haldeki su yollarının yerine kalın hortumlarla su getirecekler. Getirdiklerinde, o adı andığımız yerden ırak olası hastalıktan kurtulabilecek eşleri dostları, yakınları akrabaları, dostları ahbabları ve daha adını bile bilmedikleri o kadar insancık. Yolculuk gönüller kentine su götürme adına.

Güneş hızlanarak düşüyor ufka doğru. Zaman daralıyor. Getirdiler getirdiler suyu, başaramazlarsa eğer vay hallerine ahalinin. O meşum hastalığın pençesinde delirip gidecekler besbelli. Korkunç... İç parçalayıcı... Dayanılmaz...

Eyvahlar olsun yapı grubundan birinin ayağı mı sürçtü ne? Tökezleyecek yazık! Ama düştüğü yer tam da deli otu ocağı! Eyvahlar olsun! Bak o da garip davranmaya başladı gördün mü? Yazık ki ne yazık! Ter tabanlarından çıkan arkadaşlarının ortasında halay çekmeye başladı, gözlerinde o kenttekilerin mat bakışları. Yolculuk devam ediyor.

Kenttekiler kendilerindeki değişikliğin farkında değiller. Altmış yaşını doldurmuş şu adam sokakta eline bir çubuk almış, yolun tam ortasındaki bir parça pislikle oynuyor. Şekil veriyor o sözü meclisten dışarı kıvamlı fişkıya. Bununla övünüyor hem de. “Bu işin akademisini kuracağız hey millet” diye nutuk çekiyor aşka geldikçe. Kaldırırma iskemlelerini atmış avanesi ise pohpohluyor yaptığı onurlu iş adına onu.

Sokağın biri bir yanına diğeri karşısına geçmiş iki orta yaşlı hanımefendi ellerindeki halatı bıraktılar şimdi bakın. Çantalarından aynalarını çıkarıp makyajlarını kontrol ediyorlar. Saçlarına avuç içleriyle dokundular yerinde mi der gibi. Artık devam edebilirler. İpleri yeniden serdiler sokağa bir baştan bir başa. Bir iki üç deyip geriverdiler birden

kahkahalarla, artık ayağı kayan kayana, yıkılan yıkılana asfalta, kaldırıma. Düşenler, hanımefendilere bir saygı reveransı çakıp yollarına devam ettiler, üstlerini silkelemekten, memnun ve onurlu.

Güneş yaklaştı iyice ufka, nerdeyse bir karış. Su gün batmadan ulaşmalı kente. Yoksa... Yoksa bu sarî hastalık...

Yapı ekibini aileleri engellemeye çalışıyor yalvar yakar, şefkatlice belki. Sen mi düzelteceksin oğlum bu koca kenti. Günden güne kötölüyormuş yaşantımız, pöh. Kendine sigortalı bir iş bul tezinden. Karın doyurmaz bu hayır işleri. Hem her koyun... Yolculuk devam ediyor.

Yan gelip yattıkları yerden alayla takip ediyorlar bazıları gençleri. Roma heykeli gibi yere yan uzanmış eti budu yerinde, elinde üzüm salkımı tutan akrabadan biri üç üzüm tanesini, araladığı ağzına uzaktan isabet ettirmenin keyfiyle geriniyor göbeğini kaşımadan önce.

Güneş ufka daha da eğildi. Bir parmak kaldı kalmadı. Gölgeler uzadı uzadı. Ha gayret! Bu iş olacak, besbelli! Canınızı dişinize...

Yolculuk devam ediyor.